

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală
Regională
Munedoara

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

Proiectul W. W. W.
a intrat în faza operativă

Cosmonauții necunoscuți

Giganții dau tonul

O zi ca toate celelalte
la Londra

Concediul de vară — pe uscat...

...Și în apă

Pe trei
și patru roți

Interlocutorul
din anul 2963

Pagina
de umor

ANUL XXII

27

(1112)

8 iulie 1966

12 pagini, 1 leu

Lev Voronin:

Visătorii (Linogravură)

PROZĂ

Prima dragoste

Era în august 1940. Mă găseam la Casa Pionierilor.

— Ei, puștiule! Așteaptă-mă!

M-am oprit. O fetiță alerga spre mine pe coridor. Era și mai mică decât mine, dar nu purta cravata pionierească. M-am mirat: „De ce n-are cravată?” La Casa Pionierilor toată lumea purta cravată, în afară de cei mari.

— De tine sînt versurile care au apărut ieri în „Pionierskaia Pravda”?

— Da. Și ce-i cu asta?

Intr-adevăr, ce era cu asta? Înainte cu o zi îmi apăruse o poezie în „Pionierskaia Pravda”. Înainte cu o săptămână altă poezie. Și înainte cu un an la fel. Și înainte cu doi ani. De trei ani publicam în revistă.

— E o poezie frumoasă. Dar nu te supăra, e o rimă care după părerea mea nu prea merge. „Odinioară” nu rimează cu „măcar”. Am băgat de seamă numaidecît și voiam...

Așa a început. M-a întrebat unde stau și am mințit, spunînd că locuiesc foarte departe. Am mers mai bine de o oră prin Moscova. Pe urmă am mai mințit o dată, spunînd că sînt în clasa VIII-a, pe cînd de fapt nu eram decât în a VI-a. Noroc că nu m-a întrebat ce vîrstă am. Cum să-i mărturisesc că abia la vară aveam să împlinesc 14 ani?

Toate astea se întîmplau primăvara. Ea trecuse de 16 ani, era în clasa IX-a. Poate că de aceea îmi plăcea atît de mult. La Casa Pionierilor activa la cercul de arte plastice. O așteptam la ieșire.

— Ce-i cu tine? mă întrebau băteții. Nu vii?

De altfel, nu numai băteții se mirau.

— De ce dormi așa prost? mă întreba mama, uimită. Te-ai zvîrcolit toată noaptea.

— Hai, spune drept, ești îndrăgostit, nu-i așa? făcu tata cu un zîmbet ironic.

— Da' de unde! Ce mă bătești la cap?

Nu mă mai recunoșteam. Devenisem grosolan cu părinții și închis cu prietenii. Dar și cu ea luam adesea un ton atît de aspru, încît într-un rînd protestă:

— Ce-i cu tine? Te rog să nu-mi mai vorbești așa. Nu-mi place.

— Ai început să fii distrat, băiete, îmi spuse o profesoară în timpul unei lecții. Ai pierdut ceva?

— Nu, nu, nimic.

Așa și era. Nu pierdusem nimic. Găsisem ceva. Dar nu puteam să mărturisesc nimănui.

— Cum se face că nu ne mai prezinți nimic nou? mă întrebă conducătorul cercului de literatură.

Intr-adevăr, pînă atunci fusese un unel din cei mai activi membri ai cercului. Dar acum nu mai scriam ca înainte. Nu mai vorbeam despre luptele de lîngă lacul Hasan și nici de războiul civil din Spania. Nu mai pomeneam nimic de uneltirile spionilor și de vitejiile grănicerilor. Nu mai aminteam de războiul din Abisinia, deși, habar n-am de ce, Abisinia mă atrăsese foarte mult pînă atunci. Nu mai scriam despre plante și animale, cu toate că, după cît se pare, reușisem lucruri fru-

moase pe acest tărîm. Și nu numai că nu scriam despre animale, dar mi-era rușine să recunosc că aveam o broască țestoasă, trei șopirle, un arici și niște șoricea albi.

Nu mai mi-era capul la toate astea. Țineam sub pernă „Povestea primei iubiri” de Fraerman. O citisem de atîtea ori, că aproape o știam pe dinafară.

Și scriam poezii despre adevărata dragoste! Dar nu puteam să le recit și cu atît mai puțin să le prezint la cercul literar de la Casa Pionierilor.

Ei îi plăceau dulciurile. În fiecare zi puneam de-o parte banii pe care mi-i dădea mama pentru gustarea de dimineață și-i cumpăram bomboane. Din cele mai scumpe, învelite în staniol și hîrtiuță subțire.

În ce mă privește pe mine, niciodată nu mi-au plăcut bomboanele. Dar cred că de atunci nu mai pot să le sufăr. Nu știu am nici o dată dacă și cînd o voi întîlni și bomboanele se topeau în buzunar, transformîndu-se într-un fel de pastă ciocolatie. Pe urmă, cînd o întîlneam, trebuia să găsesc momentul să-i ofer dulciuri. Nu puteam face asta de față cu toată lumea. Era teribil de complicat.

O așteptam la ieșire și pe urmă...

— Na, pentru tine, îi spuneam în șoaptă, punîndu-i bomboanele în mînă.

Și aproape totdeauna era momentul cel mai puțin propice. Cu regularitate se ivea lîngă noi ba un prieten al meu, ba o prietenă a ei.

— Var, nu trebuia, spunea ea. Îți mulțumesc foarte mult. Luați fetelor! Serviți-vă!

Băteții refuzau plini de tact. Dar fetele nu se sfiau să mîncească bomboanele cumpărate de mine.

Avea cozi groase, împletite cu grijă. Chipul ei rotund devenea și mai rotund cînd băga o bomboană în gură și pe obrazul stîng îi apărea o gropiță. Pe obrazul drept nu, numai pe stîngul.

Eram furios împotriva mea și împotriva fetelor care picau totdeauna cînd mi-era lumea mai dragă. Mi-era ciudă pe ele nu numai din cauza bomboanelor, firește, dar întrucîtva și din pricina asta.

Și deodată — ce fericire! — salvarea s-a ivit pe neașteptate. Era o zi de sîrbătoare. Ne înapoiam de la o serată organizată la Casa Pionierilor. Ajungînd la metro, ea îmi spuse:

— O clipă, numai. Mă duc să cumpăr niște înghețată pentru noi.

— Lasă, mă duc eu.

Îmi venea să țip de bucurie. Pînă să se dezmeticească ea, eu îi și virisem un cornet de înghețată în mînă.

— Și tu?

— Mie nu-mi place, am răspuns făcînd pe nepăsătorul, dar adevărul era că nu mai aveam bani.

Din ziua aceea nu i-am mai cumpărat bomboane. Numai înghețată și numai cînd eram singuri pe stradă. Ce bucurie!

Și pe urmă, nu mai mi-era foame la școală. O înghețată e mai ieftină decât o pungă cu bomboane și-mi rămîneau destui bani și cu să-mi cumpăr ceva la bufet.

Sergei Baruzdin

LABORATORUL LINGVISTIC

Englezește fără...
eforturi

Un pacient neobișnuit, o consultație la fel de neobișnuită și un cabinet cu totul deosebit...

Să lămurim enigma. Dar ca să fim și noi în ton, s-o facem de la coadă la cap. Cabinetul se află la Institutul de lingvistică al Academiei de Științe a R.S.S. Ucrainene. Consultația are în vedere capacitatea auditivă și de reacție la semnalele mediului înconjurător, integritatea memoriei și capacitatea „pacientului” de a recepționa corect citeva solfeșii destul de simple. „Pacientul”? Un cetățean sovietic doritor să învețe o limbă străină cu ajutorul somnului. Pentru că despre această este vorba sau, mai exact, despre predarea limbilor străine cu ajutorul somnului, disciplină științifică cu un nume destul de bizar: hipnopedia.

Cabinetul amintit a elaborat o metodă de învățare a limbilor străine cu ajutorul somnului. Metoda cuprinde un ciclu de 36 de lecții, predate într-un mod neobișnuit.

Fiecare lecție începe la ora 22 și 45 de minute. Amatorul se urcă în pat și în liniștea camerei se aude glasul unui lector: „Lecția numărul cutare. Memorati următoarele cuvinte și expresii... Somn ușor!”

Amatorul repetă, cu glas tare, cuvintele din limba pe care vrea s-o învețe, iar un microfon aflat lîngă patul lui îi înregistrează sirguința. La a treia sau a patra repetiție, amatorul adoarme, dar lectorul, pe un ton din ce în ce mai scăzut, continuă să-și transmită lecția, introducînd în memoria celui care doarme textul ei.

Dimineața, la șapte fără un sfert, are loc repetarea lecției, iar la șapte fix elevul este în picioare. Acum, el nu are decât să înregistreze în „Jurnalul de vise” textul lecției predate în ajun și repetate în cursul dimineții.

Leonid Andreievici Bliznicenko, un colaborator al Institutului amintit, a explicat metoda într-un interviu acordat ziarului „Sovetskaia Kultura”. „Noi, a declarat Bliznicenko, folosim intervalele dinainte de adormirea și de deșteptarea elevului. Se știe că în primele 40—50 de minute de somn creierul omului care doarme se află încă în stare activă; centrul nervoși de noapte au intrat în funcțiune, dar cei de zi nu s-au deconectat încă. Dacă la asta mai adăugăm că omul care doarme nu suferă influența nici unui fundal emoțional, care ar putea împiedica concentrarea lui în cursul zilei, e limpede de ce tocmai intervalul de timp amintit este cel mai favorabil pentru introducerea informațiilor în memorie”.

Școala sovietică de hipnopedia nu folosește nici un fel de adjuvante pentru provocarea somnului: electrice, farmaceutice sau hipnotice. Ea se bazează numai pe somnul natural.

În încheiere, încă un amănunt. Prima lucrare de doctorat cu tema „Învățarea și memorarea unui text în timpul somnului natural”, a fost susținută în 1940 de către cercetătorul sovietic A. M. Sviadsoei. Atunci a fost semnat actul de naștere al hipnopediei ca știință.

AMINTIRI

Un poet
și cîntecul lui

Recent, în vitrinele librăriilor sovietice a apărut volumul de versuri al lui Ilia Frenkel „Te voi găsi”. Prefațatorul volumului, Konstantin Simonov, își aduce aminte: „În timpul războiului, pe care autorul l-a făcut din prima pînă în ultima zi în armată, n-a existat nici un front pe care să nu fi răsunit cîntecul lui Ilia Frenkel „Să fumăm o țigară”. Și nici acum, după mai bine de douăzeci de ani de la terminarea războiului, nu pot să ascult fără emoție acest cîntec pe care numai un om care știa bine ce înseamnă războiul și viața de soldat putea să-l scrie”.

Povestea nașterii acestui cîntec a fost istorisit, recent, în „Literaturnaia Rossiia”, de un fost combatant care a lucrat cu Ilia Frenkel în redacția aceleiași gazete de front, „Pentru gloria patriei”.

În zilele lui 1941 redacția se afla în micul orașel Kamensk, pe Donețul de Nord. Era spre sfîrșitul anului, un an plin

de greutăți și de nenumărate sacrificii. În redacția ziarului, însă, ca și printre luptătorii din prima linie, moralul era bun. De aceea, în ciuda înfrîngerilor vremelnice, inspirația poetului a fost optimistă și versurile, așisderea: „Aceste zile / Ni le vom aminti cîndva”.

Totul a început cu o armonică la care poetul se trudea să înfiripeze firul unei melodii și, probabil, versurile ei. Și, după multe căutări, într-o bună dimineață Ilia Frenkel și-a deșteptat vecinul de cameră pentru a-i citi versurile la care lucrase atîta vreme. Atunci au răsunit pentru prima dată neuitatele cuvinte ale unui cîntec ce a cucerit milioane, zeci de milioane de soldați.

La început, Ilia Frenkel și-a acompănat versurile cu o melodie proprie și cu această melodie și-a început existența cîntecul. Din păcate, nimeni nu-și mai amintește astăzi, nici măcar autorul, motivele acestei melodii. Dar nu mult după aceea, compozitorul Modest Tabacnikov a fost solicitat să îmbrace versurile cu o nouă haină muzicală. Tabacnikov se afla și el pe front, la secția de propagandă și agitație a unei Armate. A fost încîntat de poezia lui Ilia Frenkel și cum respiraseră de fapt aceeași atmosferă, atmosfera luptelor de război din anul 1941, acordurile lui au coincis în totul cu sensul și plasma poetică a versurilor.

Așa s-a născut unul din cele mai populare cîntece din timpul ultimului război mondial

MICĂ ISTORIE LITERARĂ

Biblioteca - muzeu

„Arkadi Gaidar”

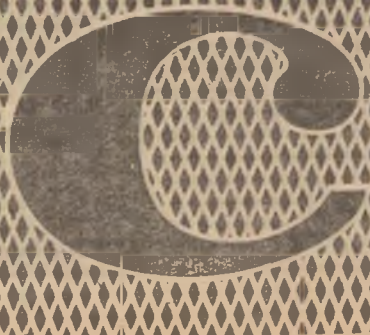
Numele lui Arkadi Gaidar este binecunoscut nu numai în Uniunea Sovietică, ci și în multe alte țări. Cărțile scriitorului, și mai ales „Timur și băieții lui”, i-au adus o faimă binemeritată și recunoștința a milioane de cititori de toate vîrstele. De aceea nu-i deloc de mirare că memoria lui este cinstită pretutindeni în U.R.S.S.

La Kanevo, un oraș de pe Nipru, a fost, de pildă, recent inaugurată o bibliotecă-muzeu „Arkadi Gaidar”. Sumele necesare ridicării acestui lăcaș de cultură au fost colectate de tinerii cititori din oraș. Biblioteca-muzeu cuprinde două secțiuni: bibliotecă, care ocupă întreg parterul, și muzeu, aflat la etaj. Se înțelege că toate obiectele din muzeu sînt legate de viața și opera lui Gaidar. Putem aminti astfel de macheta casei lui Ceaikovski din Klin, orașel liniștit de pe malul riului Sestra, unde Gaidar a terminat romanul amintit mai sus. El vizita des casa marelui compozitor, care-i părea mereu plină de sunetele genialelor compoziții.

De altfel, de casa memorială Ceaikovski se leagă și o altă amintire despre Gaidar. În casa aceea a avut loc un concert oarecum ieșit din comun, dat de un vecin, un tînăr ce fusese multă vreme bolnav și de care Gaidar s-a îngrijit foarte atent. Într-o zi scriitorul l-a invitat să viziteze casa memorială Ceaikovski. Tînărul, emoționat, i-a rugat pe conservatorii casei memoriale să-i dea voie, în mod cu totul excepțional, să folosească pianul vestitului compozitor. La insistențele lui Gaidar, conservatorii au acceptat și, în ziua aceea, casa memorială s-a închis cu două ore mai tîrziu.

Nenumărate alte exponate ilustrează diversele etape din activitatea scriitorului și succesul de care se bucură opera lui literară.

cartea

CONSTRUCȚII

Parchete din rășină

E stabilit faptul că, spre deosebire de materialele naturale, materialelor sintetice li se pot conferi proprietăți prestabile, avantaj deosebit de important pentru industria construcțiilor. Anual, U.R.S.S. produce peste 580 000 tone de diferite materiale derivate din rășini sintetice dar, în scurtă vreme, cifra aceasta va crește la 3,5—4 milioane de tone!

La ce le sînt de folos constructorilor rășinile sintetice? În primul rînd la înlocuirea parchetelor în clădirile pe care le ridică, ceea ce aduce mari economii de material lemnos. În Uniunea Sovietică obișnuitul linoleum într-un singur strat, care necesită o cantitate prea mare de rășină, urmează a fi înlocuit cu un material nou, un linoleum dotat cu un strat intermediar termoizolant, în formă de covor, și care se preconizează a fi instalat direct pe dalele de beton armat. Pînă în 1970, din noul material așteptat cu nerăbdare de constructori vor fi fabricate 35 milioane m². Și tot pînă în 1970 vor fi produse 15 milioane m² dintr-un alt material nou, un covor sintetic din materie plastică elastică și poroasă, combinată cu o țesătură din păr.

În construcții, materialele plastice mai sînt folosite sub formă de plăci viu colorate, care înlesnesc arhitecților realizarea de compoziții decorative dintre cele mai variate. Pînă la sfîrșitul actualului cîcinal, vor fi obținute 70 000 000 m² de asemenea plăci. O largă utilizare se prevede și hîrtiei pictate plastifiată, coloranților sinteticii și mularilor, plăcilor de tapisat din polistiroil, stofelor sintetice pentru mobilă, plăcilor din polietilenă și clorură polivinilică (acestea vor înlocui tradiționala ceramică care protejează de abur pereții bucătăriilor și băilor), precum și panourilor plastifiate, rezistente la acțiunea frigului, căldurii și la o compresie de 15 kg/cm².

Dar rășinile sintetice au început să pătrundă și în alte sectoare ale industriei construcțiilor. Ele au început să înlocuiască tubulatura metalică folosită pentru conductele de apă, gaze și calorifer, reducînd simțitor prețul de cost, ca de altfel și diferitele piese ale instalațiilor sanitare. De pildă, s-a calculat că o tonă de materiale plastice economisește cinci tone de metale feroase și 200 kg de metale neferoase! La Moscova a fost recent construită, cu titlu experimental, o clădire cu patru etaje în care materialele plastice sînt larg folosite, urmînd ca în scurtă vreme să fie ridicată, urmîndu-se același principiu o întreagă serie de clădiri-tip cu 5—16 etaje.

Specialiștii sovietici au mai pus la punct metode eficiente și pentru fabricarea plastobetoanelor, avînd la bază polimeri. Aceste materiale de construcție rezistă la acțiunea acizilor, substanțelor alcaline și dizolvanților organici și pot înlocui perfect oțelul inoxidabil, ceramica refractară la acizi și metalele neferoase. În ce privește sitalul, acesta este o sticlă cu însușiri deosebite, care trece din stare amorfă în stare cristalină prin mijlocirea unei tehnologii speciale.

CONSTRUCȚII DE MAȘINI

Tunul cu explozii pașnice

Specialiștii sovietici în hidrodinamică au realizat recent, să realizeze pentru prima oară în lume o puternică instalație, un hidrotun, deosebit de eficace mai ales în lucrările de exploatare a minelor. Hidrotunul, realizat de un colectiv în frunte cu profesorul Bogdan Voițehovski și care are la bază tehnica jeturilor de impulsie folosește, așa cum îl arată și numele, apa. Se știe că actualele hidromonitoare lansează jeturile lor la o presiune de 60—70 de atmosfere. Hidrotunul a fost însă astfel conceput, încît face să țîșnească apa la formidabila presiune de 70 000 de atmosfere! Jetul lui e capabil să perforze lingouri de oțel și să distrugă rocile cele mai dure, așa că e de la sine înțeles că minerii i-au făcut o primire dintre cele mai călduroase.

Hidrotunul și-a trecut cu succes probele într-o mină la zăcămintul din bazinul carbonifer Kuznețk, unde a satisfăcut pe deplin așteptările constructorilor săi, dar a fost încercat și la săparea de canale necesitate de o serie de lucrări. Puternica instalație mai are, însă, o rudă apropiată. E vorba de ciocanul hidraulic „Sibir”, bazat de asemenea pe tehnica impulsurilor hidraulice și care fasonază piese cu configura-

Jetul puternic de apă sfărîmă cele mai dure roci

ție complexă, cu toleranțele cele mai mici pentru uzinajul mecanic.

Dar specialiștii sovietici au mai realizat și o altă armă pașnică, destinată de astădată sudării metalelor prin explozie. Descoperirea a fost de îndată folosită într-o uzină siberiană la sudarea barelor transversale care întăresc macazurile, operație foarte necesară dacă ținem seama de creșterea continuă a vitezei garniturilor care circulă pe Transsiberian.

Descoperirea sudurii prin explozie i-a bucurat însă și pe chimiștii. Într-adevăr, noua metodă permite uzinelor constructoare de echipament pentru industria chimică să fabrice aparate care să funcționeze în medii agresive, în bi-metale, obținute după o tehnologie nouă. Au mai fost puse la punct metode de dislocare a gheții prin explozie, experimentate pe traiecul Căii Maritime de nord, precum și o nouă metodă de transportare a marilor mase de pămînt, prin mijlocirea unei explozii dirijate.

INDUSTRIE GREA

Giganții dau tonul

În industria grea, cu diversele ei ramuri, revoluția tehnică reclamă viteze mai mari, rezistențe și presiuni mai ridicate, investiții și prețuri de cost mai reduse, pe scurt o rentabilitate maximă.

La ce a dus aplicarea acestor tendințe în Uniunea Sovietică?

Anul trecut la Combinatul metalurgic din Jdanov a intrat în funcțiune un furnal de 2 300 m³ care s-a plasat pe locul întâi al listei mondiale, deținut pînă atunci de un uriaș japonez. Și, dat fiind că proiectanții și constructorii nu au nici o clipă liniște, privind mereu mai departe, la Combinatul siderurgic din Krivoi-Rog se înalță vertiginos un furnal de 2 700 m³, care va produce anual 1,5 milioane tone. În același timp cheltuielile lui de exploatare vor fi cu un milion de ruble mai reduse decît ale cuploarelor de 2 000 m³ date în folosință anul trecut.

Cum a reușit gigantul de la Krivoi-Rog turul de forță pe care-l reprezintă reducerea investițiilor cu 11 la sută concomi-

tent cu mărirea productivității cu 19 la sută? Totul se datorește presiunii de lucru, căci dacă aceasta crește cu o zecime, productivitatea saltă și ea cu 1—2 procente. Or, în timp ce furnalele moderne funcționează la o presiune de 1,8 de atmosfere, cel de la Krivoi-Rog va folosi 3,7 atmosfere.

O dezvoltare neobișnuită intenționează să ia și turbinele destinate centralelor electrice. În numai cinci ani puterea lor medie s-a dublat și, în consecință, consumul de combustibil (calculat pe kilowatt-oră de energie electrică) s-a redus cu 11 la sută. Continuînd această linie, în 1970 turbinele de peste 200 MW vor reprezenta 85—90 la sută din unitățile instalate. În centralele termoelectrice vor fi încercate primele blocuri de turbine de 500 și 800 MW pentru care se prevede o scădere a consumului de combustibil cu încă 11—14 la sută. Deși pentru un profan ar putea părea paradoxal, agregatele mari necesită cheltuieli de investiții mai mici. Astfel numai înlocuirea turbinelor de 150 MW cu unele de 300 MW s-a dovedit a fi cu 10 la sută mai economică.

Pînă în 1970 industria constructoare de mașini își va schimba și profilul prin adoptarea unor tehnologii mai productive. Mașinile urmează să dea semifabricate care să nu mai necesite ulterior decît rectificări de precizie. Cele mai moderne metode de prelucrare electrofizică și electrochimică, mergînd de la ultrasunet pînă la raza de laser, vor avea întîietate. Asigurînd mașini-unele cu program pentru fabricarea seriilor mici și sute de linii automatizate pentru producția în serie, această ramură va influența hotărîtor creșterea productivității în prelucrarea metalelor.

HIDROCONSTRUCȚII

Niprul în reconstrucție

Dneprogheș-2. Așa se numește proiectul noului hidraulic al viitorului Dneprogheș conceput de colaboratorii Institutului „Ghidroproiekt”. Reconstrucția pe care o au în vedere specialiștii urmărește să sporească de 2,5 ori puterea vechii centrale: de la 850 000 kW cît este azi, la 1,5 milioane kW.

Dneprogheș-2 este realizabil mulțumită faptului că Niprul este „pus la punct”, cum spun specialiștii, și își urmează cursul spre Marea Neagră după un grafic foarte precis.

Peretele de beton al hidrocentralei de la Kremenciug a închis într-un gigantic rezervor circa 14 miliarde metri cubi de apă. La fel „muncesc” celelalte trepte energetice ale cascadei de pe Nipru. Cu toate acestea, în timpul revărsărilor de primăvară o anumită cantitate de apă scapă prin dispozitivele de descărcare. Această cantitate va pune în funcțiune agregatele noului Dneprogheș.

Proiectul cuprinde două variante: una plasează noua construcție în imediata vecinătate a celei vechi, cealaltă — mai aproape de eluza a doua. Viitorul va decide care din aceste variante va fi preferată. Dar indiferent de preferințele hidroconstructorilor, puterea totală a cascadei energetice a Niprului va fi, după realizarea proiectului, de aproape patru milioane de kilowați.

TRANSPORTURI

Pe trei și patru roți

Constructorii de automobile „Zaporojeț” lucrează de zor la definirea ultimului model al uzinelor lor, care are un motor de patru cilindri, în patru timpi (răcit cu aer) și putînd dezvolta 27 cp. Caroseria e mult mai încăpătoare, iar suprafața geamurilor considerabil mai mare decît la modelul precedent. Un prototip al noului născut a și parcurs un traseu de probă pe străzile Moscovei.

În capitala U.R.S.S. preocupările legate de transporturile auto nu se limitează numai la cercurile constructorilor. La rezolvarea acestor probleme participă și colaboratorii Institutului pentru estetică tehnică, care și-au ales ca obiect de studiu tipul ideal de taxi. Rezultatul cerce-

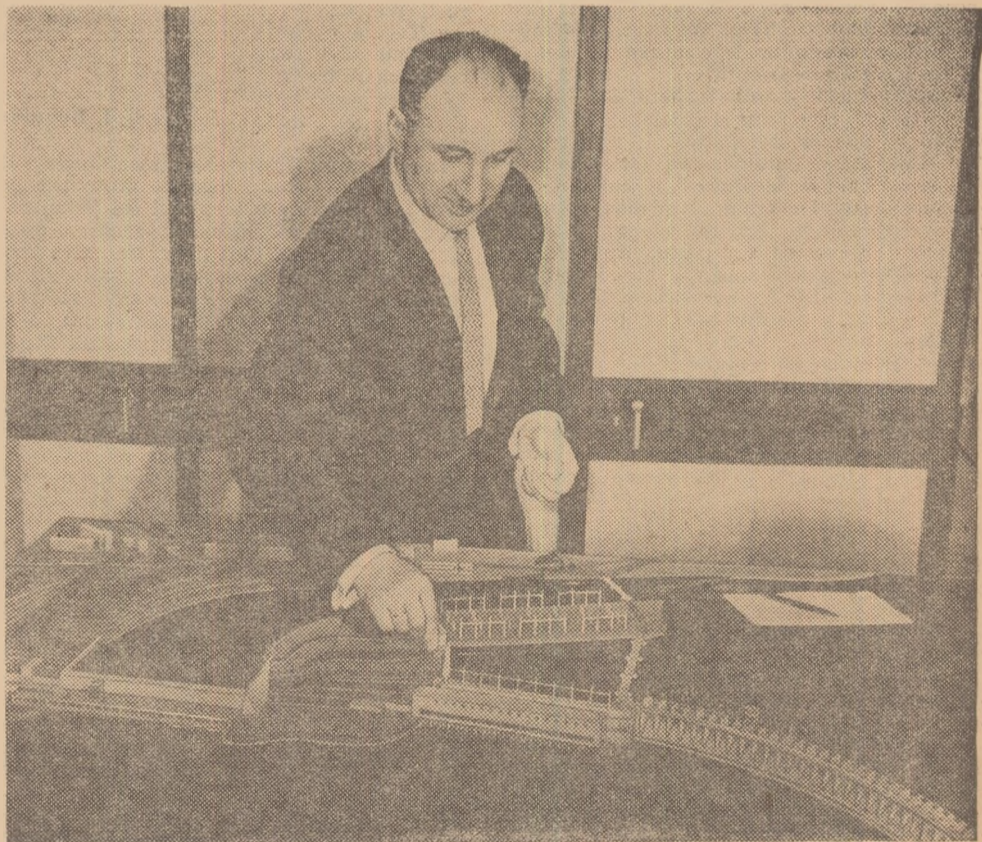

tărilor este sintetizat într-un micro-microbuz, asemenea celui din fotografia alăturată. Caracteristicile lui: formă modernă, în unghiuri; utilizare rațională a spațiului pînă la ultimul centimetru cub; motor de „Moskvici-407”; cabina șoferului e despărțită de cea a pasagerilor printr-un geam cu perforații speciale, pentru comunicare; rază de brațaj foarte mică (4 m), ceea ce îl face deosebit de ușor manevrabil în circulația de pe străzi; capacitate — cinci pasageri, plus pachete, geamantane sau chiar un frigider.

Dar nu numai cele patru roți clasice sînt folosite pentru deplasări. Iată că inginerul Vasili Kurunkov, din Minsk, a

imaginat un vehicul pe trei roți, adevărat hibrid între automobil, șalupă și sanie. E adevărat că la această triplă utilizare ajută și niște patine de schi laterale, precum și o elice posterioară. Performanțele ciudatei corciturii motorizate: pe pămînt 120 km/oră, pe apă 80 iar pe zăpadă sau gheață 50 km/oră.

Una din variantele proiectului „Dneprogheș-2”

SCUT ȘI SPADĂ

„Războiul ascuns“ în spatele frontului hitlerist (XX)

1941. După alipirea Letoniei la U.R.S.S., Alexandr Belov, alias Johann Weiss, și-a părăsit țara împreună cu majoritatea germanilor și s-a stabilit în Polonia ocupată de hitleriști. Aici începe să acționeze ca agent al serviciului de informații sovietic. Cu timpul izbucnesc să pătrundă chiar în serviciul de spionaj și înaintează spectaculos pe scara ierarhiei naziste, până la gradul de Oberleutnant.

În cele din urmă, Johann Weiss este trecut în serviciul generalului Walter Schellenberg, Brigadeführer SS și comandant al Direcției a VI-a din cadrul S. D.-ului, care se ocupă cu spionajul politic peste hotare. O bună bucată de vreme Johann îndeplinește funcția de curier diplomatic în Elveția și Suedia. El transportă documente secrete și valute. În cele din urmă este arestat de Gestapo.

Fotografia înfățișă un cortegiu mortuar. Într-o literă se afla o urnă, iar lângă ea o plăcuță pe care scria „Johann Weiss”; restul textului, cu litere foarte mici, nu se distinge. Litiera era purtată de Heinrich Schwartzkopf, Gustav Franz și de un al patrulea, pe care Johann nu-l cunoștea. Iar în spate se aflau chiar Schellenberg și Willy Schwartzkopf.

— Ei? — i se adresă anchetatorul. Acum e clar? Oberleutnantul Weiss e mort, Johann Weiss nu mai există.

— Dacă Brigadeführerul o să afle vreodată că a fost o jucărie în combinația voastră, n-o să vă fie prea bine — răspunse Weiss.

— Deținut nr. 2016, vina dumitale se agravează prin mărturiile false...

După câteva zile anchetatorul îl chemă din nou pe Weiss. De data asta mai erau de față și doi civili. Anchetatorul scoase dintr-o mapă o fotografie în care Weiss se afla lângă mașina cu care fusese în Elveția spre a duce aur. O altă fotografie îl înfățișă la banca elvețiană, iar o a treia era fotocopia unui act cu semnătura lui Johann și a unui funcționar al băncii care atesta că acesta primise de la Weiss zece kilograme de aur în douăsprezece lingouri.

— E semnătura dumitale? — îl întreabă anchetatorul.

— Păi ați spus că Johann Weiss e mort, iar eu nu se știe cine sint.

— Cercetările făcute au stabilit că dumneata, Weiss, porți același nume cu Oberleutnantul Johann Weiss, care a murit într-un accident de automobil.

Apoi răcni: — Drepti!

Weiss se ridică fără tragere de inimă. Se ridicară în picioare și cei doi civili. Unul dintre ei începu să citească: „Pe baza articolelor (urma enumerarea lor) tribunalei populare extraordinară al celui de al treilea Reich îl condamna la moarte, prin spânzurătoare, pe Johann Weiss, pentru transport ilegal de aur peste graniță...”

— Mi-am retras acuzația de mărturie falsă — i se adresă anchetatorul — intrucât s-a stabilit că, într-adevăr, te numești Weiss.

— Aș avea de spus două cuvinte — rosti disprețuitor Weiss. — Am lăsat unui agent al nostru din Berna o scrisoare adresată lui Walter Schellenberg, în care am dezbătut ipoteza unei asemenea combinații cu mine și a primejdiei care mă amenință din partea domnului Müller. Mă prevenise maiorul Steinglitz, agent al Abwehrului.

— Atunci — rosti unul dintre civili — ai să-l urmezi cu atât mai repede pe domnul Steinglitz.

Dar Weiss observă că vorbele lui nu-i lăsasă indiferenți pe cei trei „judecători”, care schimbaseră între ei priviri furioase.

Oricât încerca Johann să nu se gândească la execuție nu putea s-o facă. Cel mult putea să-și impună să nu-și imagineze amănuntele, să le înlăture. Știa că oricând ar fi putut să fie executat de hitleriști ca agent al serviciului de informații sovietic, dar pentru ca să fie spânzurat în pielea lui Johann Weiss nu se pregătise. Absurditatea unei asemenea morți îl scotea din sărite, îl făcea să turbeze de furie.

În închisoare era vizitat pe rînd de doi inși: un avocat și un alt individ care venea numai vinerea, cînd în temniță aveau loc execuții și se aplicau pedepse corporale. Cum intra în celulă, cel de al doilea ins verifica mai întii dacă deținutul avea mînuile bine legate și abia după aceea își scotea haina, și-o așeza atent pe taburet, își sufleca minciile și, cu niște mînuși de piele groasă, începea să-l bată tăcut, cu multă artă, timp de douăzeci de minute. După ce se odihnea puțin o lua de la început, iar la plecare îi spunea de fiecare dată:

— Pe vinerea viitoare.

După o vreme, deși pedeapsa cu moartea continua să planeze asupra-i, Johann izbuti să nu se mai gîndească la ea. Pentru fiecare zi își fixa din ajun o temă. De pildă să străbată pe jos distanța Moscova-Bakovka și retur, deci 46 de kilometri; la dus trebuia să privească mintal pe partea dreaptă, iar la întors pe stînga.

...Într-o bună-zi, însă, Weiss fu chemat pe neașteptate la biroul închisorii și înștiințat că era liber. La poarta temniței îl aștepta Gustav cu mașina.

— Te-ai dovedit, totuși, rezistent, domnule! — îi spuse acesta, bătîndu-l amical pe umăr.

Apoi îl duse direct la cartierul general al lui Schellenberg.

Generalul, mai slab și mai palid la față de cum îl văzuse Johann la prima întîlnire, îl privi grav și-i spuse:

— Am fost amănunțit informat despre comportarea dumitale și am apreciat faptul că știi să-ți ții limba, chiar cînd ești amenințat cu tortura.

— Mulțumesc — rosti Weiss...

— Tocmai aveam de gînd să-l rog pe Reichsführer să te decoreze cu Crucea de fier clasa I...

În drum spre Bismarckstrasse, Gustav îl informă pe Johann despre greutățile pe care le întâmpina serviciul lui Schellenberg pentru a descoperi inscenarea pusă la cale împotriva lui de către Gestapo. Apoi, cu ajutorul unor agenți încercați, se stabilise că Weiss fusese întemnițat. Dar Walter Schellenberg ordonase să nu se ia nici o măsură pentru eliberarea lui. După părerea Brigadeführerului, șederea lui Johann în închisoare era o încercare extrem de serioasă; nici nu se putea concepe un mijloc mai eficient de verificare a lui. Iar după aceea, prins cu tot felul de treburile, Schellenberg uitase pur și simplu de Weiss, iar nimeni nu îndrăznise să-i amintească de el. Și abia cînd citise întimplător numele lui Johann pe o listă cu condamnați la moarte, semnată de Himmler, luase măsuri.

A doua zi, Weiss vizită salonul de mese al profesorului Stuthof.

— A, îl salutăm pe defunct — îl primi acesta cu o glumă. Ia povestește cum s-a întimplat!

În timp ce-l asculta pe Johann, profesorul observă:

— Să știi că noi am obținut aminarea execuției.

— Cum?

— Am găsit un ins dispus să-i comunice prințului Hohenlohe că ofițerul desemnat să-l însoțească fusese arestat de Müller pentru a afla amănunte despre activitatea lui. Indignant, prințul a înaintat un pro-

test Führerului. Pînă să se lămurească că la mijloc era o neînțelegere, numele lui Johann Weiss a ajuns în actele cancelariei imperiale. Ei, și atunci pînă și Müller a început să se teamă, n-a mai îndrăznit să te spînzure. L-ai văzut pe Heinrich? E un tovarăș plin de inițiativă și prudent în același timp. A suferit foarte mult cînd a aflat de dispariția dumitale. Caută să-l vezi chiar astăzi. Apropo — rosti el într-un tîrziu — Zubov comandă un grup de prizonieri trimiși din lagăre ca să înlăture dărîmăturile după bombardamente și să-i salveze pe germanii îngropați în adăposturi.

Heinrich se bucură mult cînd îl văzu pe Johann.

— Tot timpul m-am gîndit la tine — rosti el. — Nici nu știi ce fericit sînt că ai scăpat cu viață!... În ultimul timp m-am ocupat numai cu treburi financiare și administrative. L-am ajutat pe unchiul Willy. Răspunde de problemele administrative ale S.S.-ului. Dacă ai ști ce greu

Desen de I. Bonnikov

îmi venea, după ce mi se spusese că ai fost ucis, să stau noaptea împreună cu el în birou și să fac blestematele alea de lucrări de birou. Cînd simțeam pe umăr mina asasinului țatei mă cutremuram de ură și dezgust. Făceam eforturi extraordinare ca să mă pot stăpîni și să nu-i trimit un glonte în cap.

— Dar ce te-a reținut?

— Profesorul. La început nu știam de existența lui, ci viram, ca de obicei, în locul știut, informațiile care mi se păreau că prezentau interes pentru cauză. Într-o bună zi, însă, mi-am spus că atunci cînd erai tu îmi arătai încredere, dar că după moartea ta nimeni n-o să se mai încreadă în mine. Gîndul mă obseda fără încetare. Așa încît, la un moment dat, în loc de informații am virat în locul secretorului, fără nici o adresă, în care îmi exprimam simțămîntele și îndoielele. Și profesorul mi-a fixat o întîlnire.

Servieta minată

...Scurt timp după aceea, Gustav îi spuse zîmbind lui Johann:

— Dă-mi voie să-ți înmînez un act secret. Semnează de primire și nu uita că, în afară de dată, trebuie să indici și ora exactă.

După plecarea lui, Johann deschise plicul și găsi în el actul pe care i-l arătase

Walter Schellenberg cu o bucată de vreme în urmă, cu ocazia primei lor întîlniri. Numai că acum pe act era lipită fotografia lui.

Curînd, Weiss plecă din nou în Elveția. De data asta avea în subordine un grup format din trei inși. Avea misiunea să primească și să adăpostească oameni veniți în Elveția, precum și de a se convinge dacă erau cumva urmăriți. În afară de asta, Johann mai trebuia să primească curierii din Berlin și să-i trimită înapoi, precum și să controleze serviciile-safeu sigilate, confecționate din rețele de oțel, înainte de a le înmîna sau de a le primi de la curieri.

În caz că actele erau de foarte mare însemnătate, în serviciile-safeu se introducea o mină portativă cu ceas. Dacă curierul zăbovea pe drum, mina exploda și distrugea, în același timp, actele și purtătorul lor.

După ce primea o astfel de servieta, Weiss trebuia să deschidă buzunărașul secret din plasă de oțel în care se afla mina și, cu o cheie specială, să oprească ceasul. Apoi, înmîna servieta celui căruia îi era destinată. Cînd, însă, trimetea un curier la Berlin, punea în funcțiune ceasul minei, dar cu ajutorul unei alte chei.

Johann găsi destul de ușor mijlocul de a scoate actele din servieta și de a le fotografia. Dar în acest răstimp nu-și putea îngădui să oprească ceasul minei, deși curierii care aduceau servieta întîrziu audea pe drum și mina ar fi putut exploda în mina lui. Oprirea ceasului înainte de a începe să fotografieze era, însă, riscantă: la un control al ceasului s-ar fi putut descoperi că mina fusese făcută inofensivă înainte ca servieta să fi fost înmînată celui căruia îi fusese destinată.

Ca să fie sigur că nimeni nu umbla la servieta-safeu în afară de el, Weiss ceru șefului său din S. D. să vîre în ea, într-un anume loc, o bucată de peliculă. În caz că servieta ar fi fost deschisă de altcineva înaintea lui, lucrul s-ar fi putut descoperi ușor, deoarece pelicula ar fi fost voalată. În afară de asta, Johann mai inventă o cursă: pulveriză suprafața exterioră a buzunărașului secret cu un praf și dacă cineva s-ar fi atins de el ar fi lăsat amprente...

Pe neașteptate, Weiss primi de la Gustav o misiune destul de stranie. Trebuia să ia legătura cu niște bibliofili și să caute cărți, manuscrite și tot felul de documente în legătură cu activitatea tuturor organizațiilor secrete din istoria omenirii. Trebuia, deci, să studieze literalmente totul, de la manuscrite medievale privind ordinele secrete de călugări pînă la cele mai noi publicații americane despre Kukulux-klan, lucrări despre carbonari, masonerie etc. Era o îndeletnicire pe care Johann nu numai că nu o socotea o povară, dar chiar îl interesa, căci îi dădea posibilitatea să cunoască un mare număr de cărți rare și de manuscrite străvechi.

Johann află de la directorul bibliotecii universitare din Berlin că, încă în 1940, după înfringerea Wehrmachtului lângă Moscova, Heydrich ordonase ca toate cărțile de acest fel să-i fie puse la dispoziție. De aceea Weiss îl rugă pe bibliotecar să-i întocmească o listă cu cărțile date lui Heydrich și, dacă putea, să facă o scurtă notă bibliografică pentru fiecare. Bibliotecarul, care avea o memorie extraordinară, îi împlini rugămintea cu o nemeșă exactitate, cu atât mai mult cu cît și avusesese cîndva misiunea să le expună în scris conținutul spre a-l ajuta pe Heydrich să le cunoască.

Peste cîtva timp, Weiss îl înștiință pe Gustav nu numai că adunase vîrțile cerute, ci întocmise chiar un fel de îndreptar pentru folosirea lor. Gustav citi atent voluminosul studiu și fu impresionat de calitatea lui. Și, ca răsplată pentru activitatea depusă, îi îngădui lui Johann să prezinte personal lui Schellenberg materialul cules: cărți, manuscrite și notele bibliografice, frumos legate.

V. Kojevnikov

(Continuare în pag. 11-a)

CINEMA

Între dramă și comedie

Larisa Golubkina a câștigat afecțiunea spectatorilor cu primul ei rol. Șurocika Azarova din „Balada husarilor” a găsit în studenta Golubkina nu numai o interpretă dramatică cu temperament vulcanic, ci și o cântăreață excelentă. De altfel viitoarea actriță s-a pregătit la secția de comedie muzicală a Institutului unional de teatru. După absolvire a fost angajată la Teatrul Central al Armatei Sovietice, unde, printre altele, a debutat pentru a doua

oară, la rampă, cu rolul Șurocicăi Azarova. Dar cinești și-o dispută aprig cu Thalia. În „Acțiunea Zimbrul”, film care rulează de câteva săptămâni pe ecranele noastre, ea apare într-o ipostază nouă, în rolul dramatic de compoziție al Lidiei Kostiuik, tinăra eroină care își slujește patria cu prețul vieții. Iar viitorul ei rol se va deosebi de asemenea radical de precedentele. Larisa Golubkina turnează în basmul ecranizat „Poveste despre țarul Saltan”.

Omul cu țigara

Festivalul de la Cannes a pus în circulație cu violență numele regizorului italian Pietro Germi. Premiura filmului său „Doamnelor și domnilor” a stîrmit — cum se știe — dezaprobarea zgomotoasă a sălii. Dar nu ne propunem să judecăm aici, tardiv, hotărîrea juriului și comportarea publicului. Ziarele s-au ocupat prea destul de acest subiect. Realitatea e că „Doamnelor și domnilor” deși nu poate fi considerat cel mai bun film al regizorului, el înțelege un ansamblu care atestă o personalitate puternică, demnă de toată stima și atenția.

Un prieten de-al regizorului, ziaristul italian Davide Laiolo, l-a supranumit pe Germi „Omul cu țigara”. Mi-am îngăduit să preiau acest titlu pentru că Germi este într-adevăr nedespărțit de țigara lui toscană tare și iute, care i s-a lipit parcă pentru todeauna de colțul buzelor. Dar ea face parte integrantă nu numai din portretul fizic al artistului. Țigara — mult mai mult decît o pasiune, decît o deprindere — ocupă un loc important, cum vom vedea, în portretul lui moral.

Iată cum își caracterizează prietenul Davide Laiolo :

„Germi a fost întotdeauna așa cum este azi. Uscățiv, colțuros — și pe dinafară și pe dinăuntru —, el poate părea rău și aspru, dar de fapt e numai încăpăținat. Încăpăținat în ceea ce gîndește, în ceea ce face, în comportare. Îi place societatea altor oameni, dar nu a tuturor și nu întotdeauna. O bună parte a vieții o petrece singur. Nu fiindcă ar îndrăgi singurătatea. De fapt, singurătatea lui Germi e de un anume fel — el e întotdeauna prezent acolo unde se simte pulsul vremii. Și întotdeauna cu nelipsita-i țigară toscană — îi place să-i simtă fierbințeala în gură, căldura vieții, cum o numește.

În filmele sale, Germi dialoghează cu oamenii prin fapte. El este un distrugător de scheme și de mode. Are un cap prea limpede ca să poată accepta modelele născocite de alții. Germi nu se tirăște docil și tăcut în urma timpului — el luptă. Văzîndu-i filmele, stînd de vorbă cu el, înțelegi că este un om adevărat”.

Da, este un om adevărat. Rezistența italiană, lupta antifascistă au avut în Germi un combatant de nădejde. Iar filmele lui sînt dovada convingătoare și impresionantă a prezenței permanente și active a cineastului în tumultul vieții sociale.

Unul dintre primele filme ale lui Pietro Germi a fost „Drumul speranței”, consacrat dureroasei realități a emigranților italieni, care treceau frontierele țării cu nădejdea într-o viață mai bună. Filmul a fost o revelație și a avut în Raf Vallone un interpret de neuitat.

De la granița din nord, pe unde personajele „Drumul speranței” iau calea emigrației, artistul a coborît direct în sudul fierbinte și turbulent, în Sicilia mafia, creînd admirabilul „În numele legii”, despre care la timpul lui a vorbit întreaga Italie și străinătatea. Era un curaj artistic și cetățenesc să înfrunți mafia la ea acasă să-i dezvălui mașinațiile criminale. Germi s-a dovedit curajos, cîștigînd dintr-o dată zeci de mii de simpatizanți.

El a continuat apoi să străbată Italia în lung și în lat căutînd răul social și străduindu-se să-l extirpeze cu ajutorul aparatului de filmat, tăios și salutar în mîna lui, ca bisturiul în mîna unui chirurg priceput. Așa s-au născut „Martorul”, „Tine-rețe înșelată”, „Orașul se apără”, cu Gina Lollobrigida și Cosetta Greco, „Președinta”, film care a lansat-o exploziv pe Silvana Pampanini. Așa s-a născut „Feroviarul” — tristă poveste a unui om aspru și stăpînit, care știe să lupte și să se sacrifice și care, înainte de toate, suferă trăind într-o societate strîmb alcătuită. Omul acesta nu putea fi altul decît Pietro Germi, care a debutat astfel, în 1955, și ca actor.

„Un bărbat fără caracter”, „Incurcătură blestemată”, celebrele fresce siciliene „Divorț italian” și „Sedusă și abandonată”, în sfîrșit „Doamnelor și domnilor” sînt jaloane și argumente elocvente pentru poziția acestui artist pentru care camera de luat vederi e un instrument de lucru, un mijloc de a spune ceea ce are de spus.

De aceea așteptăm cu nerăbdare noul lui film, despre care se știe deocamdată prea puțin, fiindcă lui Germi nu-i place să facă vîlvă în jurul platoului. Dar putem fi siguri că vom găsi în el întrebări, probleme ale zilelor noastre, pasiuni ome-nești. Pentru că așa consideră Germi că își face datoria de om și artist cinstit.

I. MARTINOV

TURNEE

Tarantella lui Moiseev

Vestitul ansamblu coregrafic a lui Igor Moiseev s-a întors din Italia unde a întreprins un lung turneu. Dansatorii sovietici au luat parte la tradiționala sâr-bătoare „Maiul florentin”. Unul din cele mai vechi festivaluri muzicale italiene — continuat anul acesta și în iunie — a inclus pentru iniția oară în programul său dansurile populare. Iar alegerea de onoare a căzut asupra trupei sovietice, care s-a bucurat de un succes răsunător. Ziarele italienești au scris printre altele : „A fost nevoie să vină rușii ca să renască tarantella italiană”...

Tarantella — acest pitoresc dans al țărănilor sicilieni — este un număr nou în programul ansamblului Moiseev. Evident că dansatorii și conducătorul lor au așteptat cu emoție înfruntarea cu publicul. Să te prezinți într-o țară străină cu un dans național din partea locului e un act de mare răspundere. Și e cu atît mai mare satisfacția că în patria tarantellei, premiura formației moscovite a fost aplaudată și îmbrățișată cu entuziasm.

Și celelalte numere din program s-au bucurat de succes. În special „Partizanii”, „Gopak” și „Drumul spre dans”, suită de scene coregrafice care recompun „laboratorul de creație” al ansamblului.

Turneul de aproape două luni, a avut un itinerar bogat : Milano, Florența, Neapole, Roma, Livorno, Genova. Cu toate acestea, trupa nu-și poate îngădui odih-

Scenă din baletul „Cocheta”, interpretat de balerini leningrădeni Zinaida Vedeneva și Iuri Evdochimov.

nă prea îndelungată. În luna august ea va pleca — pentru prima oară — în Spania, unde e așteptată cu viu interes.

Ansamblul Moiseev este azi, indiscutabil, una dintre cele mai celebre formații de acest gen din lume. Astfel că butada pe care intensă-i activitate internațională a inspirat-o unui umorist sovietic, este nu numai amuzantă ci și semnificativă pentru succesul ansamblului. Ea sună astfel :

„În curînd ziarele noastre vor ajunge să scrie așa : După un turneu de două luni în Uniunea Sovietică, ansamblul Moiseev s-a înapoiat în străinătate”.

PICTURĂ

Elogii

unui colorist român

Frumoasele zile ale sfîrșitului de primăvară și ale începutului vîrătec, din mai și iunie, la Moscova, s-au înlînit cu deosebita vibrație cromatică a picturii lui Ion Musceleanu, găzduită în cunoscuta galerie de artă din str. Kuznețki Most.

Cele 60 de uleiuri și acuarele ale lui Musceleanu alcătuiesc un ansamblu reprezentativ și cuceritor. Compoziții, numeroase portrete, peisaje, naturi statice cu flori sau fructe afirmă cu prestigiu, peste hotare, o expresie a sensibilității coloristice a școlii de pictură românească contemporană. Inspirat de realitățile țării sale, temperament spontan, de o mare finețe, Musceleanu s-a integrat familiei de mari pictori români formată de Jean Al. Steriadi și Lucian Grigorescu care au găsit în impresionism, un drum propriu pentru exprimarea prin culoare și materie a poeziei frumosului din viață, din natură.

Acest fapt a fost subliniat în cadrul deschiderii oficiale a expoziției de către directorul Galeriei de Artă ale U.R.S.S., Alexandr Lebedev, membru corespondent al Academiei, care a spus : „Tablourile lui Musceleanu își evocă cu putere particulară frumusețea chipurilor umane și peisajul românesc”.

Academicianul Semion Ciuikov a reluat această idee astfel : „Apreciez în mod deosebit sinceritate cu care se exprimă acest pictor, simplitatea fără pretenții. E un artist delicat și din pinzele lui radiază o cuceritoare poezie. Musceleanu este în primul rînd un colorist, în înțelesul cel mai înalt al cuvîntului”.

Expoziția sa nu a reprezentat numai un contact al publicului moscovit cu tendințe artistice caracteristice, ci și un mijloc de cunoaștere a unor realități românești. Suita de peisaje poetice de la Sibiu, Galați, Constanța sau București și împrejurimi, numeroasele portrete („Sudor”, „Sportivă”, „Muncitoare”, „Studentă”) sau scene ca cea din „Cămin cultural”, desfășoară un film elocvent despre România de astăzi și despre viața poporului nostru. Prezența omenească este predominantă, apărînd direct sau sugerată. Criticul de artă Mariana Kuzmina, o competentă și activă cercetătoare a artei românești contemporane, sublinia în comentariul despre expoziție : „La Musceleanu pictura izvoarăște din dragostea de viață, de natură, de oameni. Umanismului acestui pictor i se datorează succesul expoziției”.

Jack Brutaru

TEATRU

Extraordinarul căpitan

Fiecare rol nou al actorului Nikolai Simonov, neuitatul Fedea Protasov din „Cadavru viu”, este un eveniment. Un critic sovietic scria că Leningradul devine, cu astfel de prilej, o Mecca teatrală.

„Extraordinarul căpitan”, piesa scriitorului eston Juhann Smuul, a strîns iar mulțime de „pelerini” în sala Teatrului de dramă „A. Pușkin”. Ei au venit să-l vadă pe Simonov în rolul principal.

Smuul și-a închinat piesa oamenilor mării. Talentatul autor al „Cărții ghețurilor”, îndrăgostitul de vasele întineri mișcătoare ale apelor, a creat cu măiestrie matură și multă căldură umană un tip de marinar simplu și înțelept, cinstit, drept și viteaz, care, deși are puțină știință de carte, cîștigă prin talentul său dreptul de a fi căpitan de vas.

Estonul Ein a străbătut viața anevoios dar cu fruntea sus. Cu economiile strînse din truda grea marinărească el își cumpără, la o vîrstă trecută de mult de tinerete, un vaporas, „Fortuna”, cu care se avîntă pe drumul lung al Braziliei.

O călătorie atît de îndelungată îi va rezerva multe surprize — și plăcute și mai ales neplăcute. Dar el le va lua așa cum sînt, rămînînd înainte de orice căpitan, purtîndu-și titlul cu mindrie și demnitate. Făptura lui iradiază atîta forță fizică și morală, încît Ein își cîștigă un respect fără margini și simpatia unanimă.

Acest personaj puternic și autentic — o certă reușită a scriitorului Smuul — a fost creat parcă pe măsura lui Simonov. Actorul îi dezvăluie bogăția sufletească fără ostentație și fără grabă, cu acea simplitate și naturalețe care constituie calitatea de bază a jocului său. Făptura lui, neîngreuiată de ani, se mișcă degajat și cu prestanță, silind spectatorii să-l caute mereu cu ochii, să-i dorească mereu prezența.

Personalitatea și jocul lui Simonov inscriu „Extraordinarul căpitan” printre spectacolele mari ale teatrului „Pușkin” din Leningrad.

Fiecare cu instrumentul lui
Desen de V. Soloviov

METEOROLOGIE

Proiectul W. W. W. a intrat în faza operativă

Atmosfera planetei noastre conține 5 000 de milioane de tone substanță gazoasă, cu alte cuvinte uriașe mase de aer aflate într-o mișcare continuă și care parcurg sute de kilometri pe zi. În felul acesta, aerul nu cunoaște frontiere și știința n-ar fi reușit niciodată să înțeleagă fenomenele meteorologice dacă cercetările s-ar fi limitat la teritoriul unei singure țări.

De aceea, pe globul pământesc funcționează în prezent circa treizeci de mii de stațiuni meteorologice de observație. Cifra este impresionantă, dar să ne gândim puțin: planeta noastră are o suprafață de peste 500 milioane de kilometri pătrați, există, deci, în medie, un punct de obser-

multe locuri, activitatea se desfășoară și astăzi după metode tradiționale, învechite: observațiile meteorologice sînt făcute la suprafața Pământului, iar datele astfel obținute sînt transmise prin telefon sau aparate telex. În noul sistem aceste sarcini vor fi îndeplinite din ce în ce mai mult de stații meteorologice automate, prevăzute cu instrumente automatizate. Aceste stații vor măsura din oră în oră direcția și viteza vîntului, temperatura, presiunea aerului, cantitatea de precipitații și umiditatea aerului, transmițînd datele astfel obținute cu ajutorul unor posturi de emisie automate. Aceste stații automate vor putea funcționa luni de zile fără vreo supraveghere omenească.

Pentru colectarea datelor transmise de stațiile automate, situate pe tot globul, se vor folosi sateliți artificiali ai Pământului. Un asemenea satelit va face ocolul Pământului în circa 90 de minute și, în cazul unei orbite bine alese, va trece zilnic deasupra tuturor regiunilor globului. În acest rîs-timp aparatele sale vor înregistra pe bandă de magnetofon datele obținute de stațiile meteorologice automate. Trecînd, în timpul revoluției sale, deasupra marilor centre meteorologice, satelitul va comunica aceste date centrului de care va depinde.

Un element important al noului sistem de observații îl vor constitui și cercetările întreprinse cu baloane prevăzute cu aparate de emisie radio (radiosonde). În Europa există și în prezent circa 100 de locuri unde asemenea sonde sînt trimise de mai multe ori pe zi în stratosferă. În cadrul proiectului WWW, însă, vor fi folosite în număr mare baloane (prevăzute cu posturi de emisie) care se vor menține timp de luni de zile în straturile superioare ale atmosferei. Se știe mai de mult că în aceste straturi există în permanență curenți de aer care înconjoară Pământul de la apus spre răsărit. Ajunse în aceste straturi, baloanele vor face în câteva săptămîni înconjurul Pământului, repetîndu-și apoi călătoria de mai multe ori. Se intenționează trimiterea concomitentă în stratosferă a unui număr de zece mii de asemenea radiosonde.

Pentru transmiterea uriașei cantități de informații astfel obținute va fi nevoie de sisteme de telecomunicații adecvate. În momentul de față principalul instrument pentru transmiterea acestor informații este telexul. Pentru legarea celor trei centre mondiale (Moscova, Washington și Melbourne) se preconizează instalarea unui sistem de telecomunicații care va permite transmiterea a 3 600 de cuvinte sau date cifrice pe minut.

Două din cele trei centre au început să funcționeze: Moscova și Washingtonul au și început să colecteze, să prelucreze și să transmită datele obținute din regiunile respective. Centrele meteorologice mondiale vor pregăti în mod sistematic, pentru toate țările din zonele lor de activitate, așa-zise hărți sinoptice care vor arăta repartizarea în spațiu a timpului probabil pentru ziua următoare. Hărțile sinoptice vor fi transmise serviciilor meteorologice ale diferitelor țări prin telefotografie.

Organizația Meteorologică Mondială a elaborat un plan precis pentru traducerea în fapt a proiectului WWW. În conformitate cu acest plan, pînă la mijlocul anului 1966 se va întocmi planul detaliat de activitate al sistemului WWW, care va cuprinde sarcinile fiecărei țări. Pasul următor: adunarea generală a Organizației mondiale din anul 1977 va lua hotărîri definitive în problema proiectului, elaborînd „recomandări” pentru diferitele țări.

În aceste împrejurări nu poate să încapă îndoială că, o dată cu realizarea proiectului WWW, va începe o epocă de dezvoltare nebănuită a meteorologiei.

PALEOPATOLOGIE

Din negura vremurilor

Trecutul omului... Cîte taine ascunde încă și astăzi? Și cîte lacune există încă în istoria evoluției omenirii începînd de la maimuța antropoidă, Sinantrop, omul de Neanderthal și pînă la cel modern, actualul „homo sapiens”? Totuși, în zilele noastre arsenalul de mijloace perfecționate de investigație, „juncțiunea” diferitelor discipline permite ca și în domeniul paleopatologiei, știința care se ocupă de maladiile de care sufereau strămoșii noștri, să se realizeze progrese uimitoare, să se împrăștie, treptat, negura trecutului.

Importanța noilor metode folosite astăzi de știință în această direcție, printre care și radiologia, reiese cu atît mai mult, cu cît în secolul trecut celebrul patolog R. Virchow, studiînd craniul unui neanderthalian, a tras concluzia eronată că acesta ar fi aparținut unui strămoș bolnav de rahitism, urmat de un ramolism al oaselor, reumatism și gută și care, pe deasupra, ar fi primit și o lovitură de măciucă în cap.

Ca știință, aplicarea radiologiei în studierea osemintelor preistorice a început să se dezvolte abia de curînd, în Uniunea Sovietică fondatorul ei fiind profesorul Dmitri Rohlin din Leningrad, membru corespondent al Academiei de Medicină. Paleopatologia este o știință extrem de complexă, iar oamenii de știință socotesc că, în general, legăturile ei cu medicina sînt de natură pur teoretică, un medic versat deopotrivă în radiologie, antropologie și paleopatologie fiind un adevărat fenomen. Or, profesorul Rohlin este tocmai un astfel de fenomen. Preocupat de studierea radiologică a maladiilor scheletului, el a cercetat cu atenție nu numai dezvoltarea acestuia ci și creșterea, îmbătrînirea și structura oaselor, reușind în felul acesta să „exploreze” diferitele perioade din viața omului.

Într-adevăr, astăzi una din ramurile acestei științe a ajuns să fie consacrată creșterii și dezvoltării scheletului în toate variantele posibile, țînînd seama de rasă, sex, influența climatului și de mulți alți factori ai mediului înconjurător. La prima vedere, ea apare ca o preocupare pur academică dar, în realitate, serviciile pe care le aduce sînt extrem de variate, începînd cu domeniul medicinei legale și sfîrșind cu reconstituirea aspectului fizic al oamenilor de odinioară. Între radiografia unui os viu și aceea a unui os mort nu există nici o deosebire. Acoperit cu parafină un os vechi de sute și chiar de mii de ani poate înșela și pe cel mai expert radiolog. Pe de altă parte, însă, radiografia unui os fosil scoate la iveală detalii ale structurii interne care scapă unui examen superficial așa încît Virchow, dacă ar fi dispus la vremea lui de date radiografice, n-ar mai fi căzut în eroare.

Diagnosticul radiografic al maladiilor de care au suferit strămoșii a permis avansarea unor interesante ipoteze și a prilejuit cîteva descoperiri extrem de interesante. Pentru aceasta au fost însă necesare, în același timp, solide cunoștințe de arheologie, paleontologie și antropologie, ca și capacitatea de a dobîndi o idee de ansamblu pornind de la numai cîteva detalii, căci fără imaginație științifică e greu să reconstitui ceea ce a dispărut fără să lase urme. De pildă, există un punct de vedere greșit, potrivit căruia cancerul ar fi o maladie modernă. Dar metastaze

Radiologia va descifra și tainele pe care le ascunde acest străvechi craniu

ale cancerului osos au fost descoperite și diagnosticate prin radiografiere și la verbelele unei femei în vîrstă (descoperite la Saragaș în Siberia) care a trăit în secolul VII î.e.n.! Prin aceeași metodă s-a stabilit că tuberculoza osoasă era o boală răspîndită și în Egiptul antic. Mai mult, ea a putut fi diagnosticată în diferite faze la schelete provenind din cele mai diferite epoci, începînd cu neoliticul și pînă în Evul Mediu. În oasele strămoșilor omului au putut fi însă de asemenea descoperite nu numai urme de răni cauzate de arme ci și indicii sigure ale unor intervenții chirurgicale cum sînt trepanațiile efectuate pe actualul teritoriu al U.R.S.S. încă din cele mai vechi timpuri și cu cele mai bune rezultate. Dovada? Marginea întărită a rănilor, proces care durează mai mulți ani.

S-a vorbit și se vorbește mult de „vîrsta de aur” a antichității. Aceasta, însă, au dovedit radiografiile realizate de Rohlin, nu există decît în legendă. Într-adevăr, din numeroase schelete descoperite în osuarul de la Sarkel-Belaia Veja — 179 de bărbați și 117 de femei — numai 4 bărbați și 13 femei decedaseră la o vîrstă înaintată.

Cu ajutorul radiologiei, paleopatologia face astfel mari pași înainte, înregistrînd descoperiri remarcabile.

S

știința

GENETICĂ

Cosmonauții necunoscuți

Puțini știu că lista cosmonauților de pînă acum cuprinde și un nume în jurul căruia nu s-a făcut încă prea multă publicitate. E vorba de o ființă minusculă, locuitor obișnuit al laboratoarelor de genetică, care o afecționează pentru rapiditatea cu care se înmulțește și pentru dimensiunile uriașe ale cromozomilor ei: musculița drosofila.

Era deci cu neputință să lipsească din experiențele prin care profesorul Nikolai Petrovici Dubinin, laureat recent al Premiului Lenin, a pus bazele unei noi ramuri științifice: genetica cosmică. Prof. Dubinin conduce laboratorul de genetică din Institutul de biofizică al Academiei de Științe a U.R.S.S. și s-a ocupat pentru prima oară de problema eredității la plantele și animalele care au sălășluit un timp în spațiul cosmic. La șoareci a studiat influența condițiilor de zbor printre care și efectul radiațiilor asupra cromozomilor din nucleii celulelor măduvei osoase. La urmașii chlorellei (o algă unicelulară) și drosofilei a căutat mutațiile produse de factori fizici, inclusiv radiațiile cosmice, de substanțe chimice și de condițiile mediului extern.

Cea mai importantă sarcină a noului domeniu de cercetare este însă evaluarea efectului radiațiilor asupra eredității și protecția structurilor celulare care transmit caracterele. Există două posibilități de apărare împotriva acestui dușman invizibil și alit de periculos: învelișul navei cosmice și înseși resursele nebănuite ale celulei.

Cosmonauții care au părăsit cabina s-au întors nevătămați pe Pământ, dat fiind că purtau un costum special. Nu s-ar putea însă lipsi în viitor de el? Prof. Dubinin afirmă că pentru moment nu există nici o modalitate de condiționare a organismului uman în așa fel încît să nu mai aibă a se teme de radiații.

S-a stabilit că organismele vegetale și animale au o sensibilitate diferită față de radiații, unele structuri fiind mai rezistente decît altele. De ce, rămîne încă un mister. Cum ar putea fi însă ajutată celula să se apere? Ar trebui să se creeze înăuntrul ei combinații chimice care să preia radiația și să nu-i permită să acționeze: un fel de amortizor-tampon care să protejeze nucleul celulei. Se știe că oxigenul din celulă mărește efectul radiațiilor. Prof. Dubinin și colaboratorii lui urmăresc tocmai combinarea acestui oxigen.

Printre succesele cu importanță practică se numără: îmbunătățirea productivității și rezistenței la diverse plante cultivate, ca și obținerea unor tulpini de chlorella care vor fi de mare folos cosmonauticii, deoarece această algă verde este nu numai mare producătoare de oxigen, ci și de substanțe nutritive.

CHIMIE

Decăderea și înălțarea metalelor rare

Pare de necredut ca sita arhaicilor fenicieni cu gaz metan, bricheta, arborele costic al unei „Volgi”, motorul unei rachete și bateria atomică să fie înrudite „constituțional”. Și totuși aceasta este realitatea: elementele care le conferă proprietățile specifice sînt metalele rare, deși acestea au lipsit pe deplin numele, dat fiind că participă la compoziția scoarței terestre cu 166,9 g la tonă, întrecînd cu mult nichelul, cobaltul ori molibdenul. În tabloul periodic, metalele rare ocupă căsuțele 57—71; dar de obicei li se mai adaugă scandiul (21) și ytriul (39) care sînt foarte apropiate calitativ; oxizii tuturor poartă denumirea generică de „pămînturi rare”.

Descoperirea acestor metale e de dată relativ recentă, începînd cu sfîrșitul secolului trecut și încheindu-se în 1945 cînd, prin reacții nucleare, s-a obținut promețiul, care nu se găsește în natură. Timp de cîteva decenii nu li s-a atribuit nici o valoare. Monazitul (un amestec de fosfați ai citorva pămînturi rare) era chiar folosit drept balast pentru navele cu pinze care se întorceau goale din Brazilia în Europa. Abia în 1885, o dată cu apariția sitei Auer, a devenit și monazitul materie primă prețioasă.

Fabricată dintr-o țesătură fină de fibre de ramie, sita Auer era impregnată cu o soluție conținînd 99,1 la sută oxid de toriu și 0,1 la sută oxid de ceriu, apoi era uscată și acoperită cu colodiu. Scheletul de fibre ardea la prima aprindere rămînd doar cel de oxid care, atunci cînd ajungea la incandescență, emitea o lumină puternică. Tot Auer a găsit o utilizare și pentru celelalte pămînturi rare rămase în monazit. La electroliza lor ia naștere un aliaj compus din 70 la sută ceriu, lantan etc. și 30 la sută fier. Freecat de un obiect dur, cu muchea ascuțită, aliajul lasă să se desprindă șpanuri mărunte care se aprind din cauza căldurii născute prin frecare. Așa s-a născut piatra de brichetă.

Adevărata epocă de glorie a metalelor rare a început însă abia în 1950, cînd li s-au găsit posibilități vaste și cu totul noi de utilizare. Astăzi știința și tehnica dispun de circa 250 de produse, printre care ineseși metalele simple sau aliate, apoi elourile, sulfurile, oxizii, carbonații și mulți alți compuși ai lor. La scară mondială, cel mai mare consumator este metalurgia, care le afeccionează pentru că, cu metaloizii, dau compuși greu fuzibili și îmbunătățesc astfel capacitatea de prelucrare a materialelor. Fonta, de pildă, este desulfurată și modificată cu ajutorul metalelor rare, în așa fel încît grafitul din ea ia o formă sferică și nu lamelară, ceea ce îi mărește rezistența la tracțiuni. În Uniunea Sovietică fonta destinată arborilor cotiți și altor piese ale automobilelor „Volga” și „Ceika” este modificată cu un aliaj de ceriu. Toate sorturile de oțel beneficiază și ele de pe urma adausului unor asemenea elemente.

La avioane și rachete se întîlnesc aliaje de aluminiu și magneziu cu adaus de elemente rare care-și păstrează rezistența și proprietățile mecanice la temperaturi de 200—350°C.

Oxizii și mai cu seamă sulfurile metalelor rare sînt cele mai promițătoare materiale refractare, intrucît posedă un punct de topire ridicat și o stabilitate chimică remarcabilă, mai cu seamă față de metalele topite și de săruri. Sulfurile au un

coeficient de dilatare atît de mic, încît pot fi încălzite și răcite fără nici un pericol cu 1000°C pe minut.

De asemenea metalele rare participă la fabricarea feritelor și cristalelor de laser. Cînd s-a văzut că gadoliniul absoarbe de 18 ori mai mulți neutroni decît cadmiul, oxizii unor metale rare au pătruns în reactoarele atomice ca moderatori sau pentru protecția contra avariilor. Izotopii acestor elemente multivalente sînt din ce în ce mai căutați; ceriul — 114 a servit la construirea unui transformator cu emisie incandescentă care transformă radiația radioactivă direct în curent electric.

ANTROPOLOGIE

Atletismul, moda și craniometria

Nu încapă îndoială că, în comparație cu strămoșii noștri, sîntem mult mai răsfrățați. Pe de altă parte expansiunea muncii intelectuale face să ne îndeletnicim din ce în ce mai puțin cu cea fizică; am înlocuit alimentele naturale, crude, cu altele preparate anume pentru că organismul nostru să le asimileze ușor; țesături călduroase ne apără de frig, ducem un trai sedentar iar încăperile adesea supraîncălzite sînt și ele departe de a ne căli. Ca să nu mai vorbim de datele referitoare la consumul sporit de alcool, tutun și preparate toxice.

În fața acestor constatări chiar și un nespecialist poate fi înclinat să facă pronosticuri sumbre în privința evoluției fizice, a posibilităților fizice ale omului. Cu atît mai mult cu cît ziarele din ultimii ani au publicat numeroase „portrete” de descendenți ai noștri care contravin conceptului nostru estetic.

Și totuși... Ce arată, de exemplu, datele consemnate în ultimii 50—60 de ani de Federația mondială de atletism? Dacă în înfrățirea fizică a omului ar exista tendințe spre regres, spre aspectul de ființă neobișnuită cu o intensă activitate fizică, datele ar trebui să indice rezultate din ce în ce mai slabe. Care e, însă, realitatea?

Iată cîteva probe considerate, în urmă cu zeci de ani, realizări excepționale (pentru bărbați): 100 metri plat în 10,2 secunde, 5 000 metri în mai puțin de 14 minute, 10 000 metri în mai puțin de 29 minute, săritura în înălțime — peste 2 metri, aruncarea ciocanului — peste 60 metri și a greutății — peste 19 metri.

Înregistrarea recordului la cursa de 5 000 metri a început, în 1912, cu un rezultat mediocru pentru zilele noastre: 14 minute și 36,6 secunde. În 1942 aceeași distanță a fost străbătută în 13 minute și 58,2 secunde. O realizare fenomenală, au susținut specialiștii adăugînd, în același timp, că s-a atins limita posibilităților omenești. Dar anii imediat următori au împins „limita” mai departe și astăzi nimeni nu se mai încumetă să susțină existența unei bariere în performanțele sportive.

Se înțelege că îmbunătățirea metodelor de antrenament, o mai bună cunoaștere a capacităților funcționale ale organismului uman și deci a posibilităților de a le influența joacă un anumit rol în curba ascendentă a acestor rezultate, dar nu un rol determinant.

Să ne amintim de o întîmplare consemnată de istoria modei. Directorii citorva celebre case de modă pariziene s-au gîndit să-și prezinte noile modele pe fondul costumelor purtate de străbunicii noștri. Crinoline, zale și alte piese vestimentare au fost împrumutate din diferite mu-

zee din Franța. Mare a fost însă decepția organizatorilor cînd costumele din secolele trecute s-au dovedit strimle și scurte pentru manechinii secolului XX.

Cum privește toate acestea craniometria, știința care se ocupă cu studierea dimensiunilor craniului și ce argumente aduce în favoarea dezvoltării fizice a omului?

Se știe că expertiza medico-legală poate stabili, măsurînd craniul, vîrsta și sexul unui om. În cercetările antropologice și arheologice craniometria poate dezvălui componența unei populații în funcție de vîrstă și structura ei demografică. Dar măsurătorile craniului soluționează și o altă problemă: modificările lui în timp.

Acum 120 de ani savantul suedez, A. Retzius i-a împărțit pe oameni, după forma craniului, în brahicefali (cu capul rotund) și dolicocefali (cu capul alungit). La cei din-

GEOLOGIE

S-a găsit explicația mutației speciilor?

Dacă ne-am conduce numai după nume (și după ceea ce știu profanii) paleomagnetismul n-ar părea că este o ramură prea pasionantă a geologiei. Și totuși, la recentul congres mondial oceanologic ținut la Moscova revelațiile care au stîrnit cel mai mare interes au fost făcute de specialiștii în paleomagnetism.

Dar mai întîi să vedem, pentru cei care nu o știu, cu ce se ocupă paleomagnetismul?

În linii mari, și pentru a nu cădea într-un exces de tehnicitate, ni se pare de ajuns dacă arătăm că această disciplină studiază modul de orientare preferențială în roci a oxizilor de fier, și în special a hematitei și magnetitei. În felul acesta ea se străduiește să afle direcția în care se afla polul magnetic al Pămîntului atunci cînd s-au constituit rocile respective.

De ce s-au orientat însă particulele feruginoase în acest fel în cursul „genezelor geologice”? Specialiștii invocă două posibilități.

Cea dintîi are în vedere împrejurarea că atunci cînd rocile erau încă în plin proces de fuziune nu era posibil nici un fel de magnetism. Într-adevăr, se știe că de la o anumită temperatură, numită „punctul Curie”, orice proprietate magnetică dispăre. Dar cînd materia s-a răcit, ea a suferit influențe magnetice. În felul acesta, polul magnetic s-a înscris pe vecie în roci. Acesta este așa numitul „paleomagnetism termoremanent”.

A doua posibilitate afirmă că s-ar putea să avem de-a face cu roci sedimentare, formate treptat-treptat în cursul unor lungi perioade geologice, și în care particulele magnetice s-au depus, ca niște infime busole, în sensul magnetismului terestru. Dar avînd în vedere că nu toate particulele de oxizi de fier au răspuns la chemarea Nordului, această supoziție a unui „paleomagnetism sedimentar” pare mai puțin probabilă decît precedentă.

Așadar, rocile în care specialiștii au învățat să descifreze atîtea taine, scrutînd compoziția lor petrografică, fosilele, stratigrafia, radioactivitatea, sînt gata să ne dezvăluie acum prin miliardele de busole îndreptate spre polul magnetic o nouă și neobișnuită gamă de informații.

Împrejurarea că polul magnetic se deplasează a încetat, de altfel, de cîteva secole să mai fie o noutate. În 1541, la Paris, unde s-a făcut prima măsurătoare serioasă, s-a constatat că acul busolei era orientat cu 7° 30' spre răsărit de nordul „adevărat”; în 1666 cele două direcții au coincis; și, apoi, nordul magnetic a trecut la vest de polul geografic; în 1815 unghiul a ajuns pînă la 22° 30', după care a început să descrească și unii afirmă că, în jurul anului 1990, s-ar putea din nou anula.

Dar aceste deplasări sînt totuși lipsite de

importanță în comparație cu cele revelate de paleomagnetism. Căci, ne spun acum paleomagneticienii, polul magnetic a hoinărit mai peste tot pe suprafața Pămîntului și — fapt capital — el s-a inversat chiar uneori, anulîndu-se atunci cînd a trecut de la Nord la Sud.

Pînă acum cîtiva ani aceste constatări nu făceau totuși nicio legătură cu apariția și dezvoltarea vieții pe Pămînt. De cînd omul a început să lanseze, însă, sateliți artificiali ai Terrei și de cînd s-au descoperit „centurile de radiații”, specialiștii și-au dat dintr-o dată seama că dispariția cîmpului magnetic terestru ar însemna pierderea unui puternic sistem de apărare împotriva radiațiilor; căci particulele care se revărsă asupra noastră din spațiile siderale sînt prinse de liniile de forță ale cîmpului magnetic terestru, în jurul cărora se „înfășoară”.

Așa încît, dacă acest cîmp ar dispăre, planeta noastră și-ar pierde cuirasa ei protectoare împotriva radiațiilor. De unde și ideea, de mare interes științific, că în perioadele de dispariție (sau anulare, cum le spun specialiștii) a magnetismului terestru — și sub efectul radiațiilor intense — formele de viață cunosc mutații importante. Într-adevăr, în această ordine de idei la congresul oceanologic de la Moscova s-au citat date — obținute prin studierea minuțioasă a unor roci prelevate pe fundul Oceanului Atlantic — care atestă că epocile de anulare a magnetismului terestru au corespuns cu cele în care paleontologia a decelat o „febră evolutivă” a ființelor vii.

În aceste răstimpuri unele specii au dispărut, succombînd sub bombardamentul radiațiilor, altele noi au luat naștere din întîlnirea între particule cosmice și geni de celule reproducătoare. În felul acesta a fost infirmată, însă, și părerea, atît de scumpă lui Leibniz, că „natura nu face salturi” și, dimpotrivă, și-a găsit o nouă verificare concepția marxist-leninistă despre dezvoltarea naturii: materialismul dialectic.

Pentru moment, cele de mai sus nu sînt încă decît ipoteze de lucru. Congresul oceanologilor a hotărît o serioasă verificare a lor. Dacă în perioadele de anulare a cîmpului magnetic, Pămîntul a primit mai multe radiații, rocile formate atunci trebuie să conțină o mai mare proporție de anumiți radioizotopi formați cu ajutorul bombardamentelor cosmice.

Măsurătorile proiectate se anunță a fi extrem de complicate, dar se crede că ele vor îngădui să se constate dacă în timpul basculării poliilor proporția de izotopi a crescut brusc. Dacă acest lucru se va adevăra, știința va fi făcut un mare pas înainte către înțelegerea lumii vii.

La Kobistan, la 60 de kilometri de Baku, pe locurile unde în secolele VIII-VI î.e.n. au trăit oameni primitivi, s-a deschis un muzeu în aer liber care cuprinde 4 000 de desene rupestre și 20 de peșteri.

Poșta medicului

M. N.-Adjud: Pentru un tratament... suportabil, citiți articolul „W-11” — un nou regim împotriva obezității din nr. 23/1966 al revistei noastre. 2) În aortita luctica, tratamentul anti-luetic cu nevarsenobenzol este, în general, contraindicat la persoane în vîrstă. Vă recomandăm periodic serii de 10—20 milioane u. penicilină. De regulă, se începe cu o doză de 400 000 u. pe zi și se crește apoi pînă la 1 milion u. pe zi, pînă la doza totală de 10—20 milioane u. Se fac 4 serii pe an. Între acestea se face cîte o serie de cianură de mercur (18—20 injecții pe serie — fiole 1 ctg) sau bismut liposolubil (12—18 injecții pe cură, în funcție de greutate). Schema aceasta se aplică timp de 2 ani, urmînd să faceți apoi un tratament de întreținere (2 serii de cianură sau bismut pe an) tot cursul vieții. 3) Tulburările se datoresc, credem, mai degrabă obezității, decît aortitei...

I.C.I.-Rm. Vilcea: Într-adevăr, după simptomele descrise de dv. este vorba de o stomatită, complicată cu o glosită, a cărei natură (aftoasă, scorbutică, saturnină, pelagrosă sau provocată de o asociație fuzo-spirilară) ne este cu neputință s-o precizăm de la distanță. În cazul cînd neseria nu vă obligă să lucrați cu plumb, bănuim o stomatită fuzo-spirilară. Vă recomandăm deci spălături bucale cu soluție de bicarbonat de sodiu 2%, atingeri ale aftelor cu nitrat de argint 2%, eventual aplicări de antibiotice (penicilină, streptomycină) ori neosalvarsan.

MARIANA-Iasi: Cele mai indicate stațiuni pentru afecțiunea dv. sînt Amara sau Techirghiol.

ZAHARICIUC MARCEL-Siătioara, reg. Suceava: De cele mai multe ori căsătoria, cu viața sexuală ordonată pe care o implică, vindecă radical aceste neplăcute acnei juvenile. Pînă atunci, spălați-vă fața de două ori pe zi cu apă călduță și un săpun alcalin, iar seara fața va fi ștersă cu următoarea lotiune spiritoasă pe bază de sulf: Rp. Sulf precipitat 10 g, guma arabica și camfor, cîte 1 g, apă de roze și alcool concentrat, cîte 50 ml. După degresare, puteți aplica o ponoadă cu ihtiol 2%, în asociație cu oxid galben de mercur 2%.

MARIA CREȚU-Loce: Cum noi nu cunoaștem numele medicamentului cu acțiune dizolvantă asupra calculilor urinari, vă sugerăm să vă adresați în scris Direcției Difuzării Filmelor din București, str. Iulius Fucic, nr. 25, cu rugămintea de a vă înlesni vizionarea jurnalului cinematografic respectiv la sediul întreprinderii. În general, însă, preparatele comerciale reputeate a avea acțiune litică asupra calculilor renali (Rovatinex, Litex, Cystenal, Gotalin etc) sînt compuse din extracte vegetale și oleuri eterice.

HEGEDUS ANDREI-Lupeni: Dal fiind că tratamentul, corect aplicat, n-a dat rezultate, emitem ipoteza că ar putea să fie vorba de o duodenocolicistită, însoțită de o insuficiență hepatică, provocată de consumul de hidrazidă sau P.A.S. pentru afecțiunea pulmonară de care ați suferit. În orice caz, după părerea noastră este necesară internarea dv. într-o clinică de specialitate.

CORNELIU B.-București: Nu am primit alte informații în legătură cu medicamentul solicitat.

COSMA DORINA-București: Presupunem că este vorba de o blefarită cronică, datorită infecției cu stafilococ a foliculilor piloși de la marginea genelor. (Așa se explică faptul că v-au căzut genele.) În asemenea cazuri se recomandă aplicarea de comprese cu soluție de acid boric 4% atingeri cu nitrat de argint 1—3% sau timură de iod 5% la două zile, în total de 5—6 ori. Este indicată, de asemenea, vaccinoterapia antistafilococică sau autoseroterapie.

Ing C.D.-Oradea: După descrierea făcută de dv., pare să fie vorba de vitiligo, boala de piele cu o cauză pînă astăzi, din păcate, necunoscută. Dacă diagnosticul este confirmat și de dermatolog, se recomandă preparatul francez Melanidin (se eliberează pe bază de prescripție medicală care se reține). 3 comprimate pe zi, pe gură, expuneri la ultraviolete, Romavit 4—6 comprimate pe zi, pe gură, badijonați locale cu esență de bergamote, urmate de expunere la lumina solară.

CORNELIA REB.-Turnu Măgurele: 1) Mirosul urît din gură provine, probabil, din pungile de puroi gingivale în care se depun resturi alimentare. Trebuie să vă tratați afecțiunea la un stomatolog. 2) Este posibil ca în urma tratamentului cu antibiotice să se fi format o ciupercă. Împotriva ei vă recomandăm un alt antibiotic, Stamicin sau Mycolatin, 3—6 drajeuri de trei ori pe zi.

Igor e perfect sănătos

TEMĂ DE SEZON

Cura balneară în hipertensiunea arterială

Suferinții de hipertensiune arterială pot completa în mod eficace, în timpul concediului de odihnă, celelalte tratamente indicate de medic printr-o cură de băi carbogazoase.

Băile carbogazoase sînt foarte utile deoarece contribuind la dilatarea vaselor sanguine, ușurează circulația periferică, combat spasmul vascular, măresc capacitatea de efort a mușchilor inimii și ca atare normalizează tensiunea arterială.

În acțiunea băilor carbogazoase se disting două perioade: prima perioadă este cea activă produsă în cursul băii, iar a doua este perioada de „postacțiune”, după ieșirea din baie.

În timpul băii carbogazoase, în primele 2—3 minute se produc o serie de fenomene fiziologice care duc la scăderea frecvenței pulsului, scăderea tensiunii arteriale și creșterea debitului inimii. După ieșirea din baie, timp de 10—20 minute, tensiunea arterială are o tendință la creștere, pentru ca apoi timp de o oră și jumătate — două ore să scadă din nou.

În sfîrșit, urmează revenirea la situația dinaintea băii, dar cu tensiunea ceva mai scăzută decît cea inițială la bolnavii hipertensivi. De obicei, un tratament adecvat normalizează tensiunea arterială la sfîrșitul curei.

Dar pentru a produce efectele sale favorabile, care după cum am văzut nu se instalează imediat, inima bolnavului trebuie să aibă suficiente rezerve pentru a putea face față antrenamentului gradat de fortificare. De aici rezultă că terapia balneară carbogazoasă nu se poate face în condiții de suferință accentuată a inimii, ca: scleroza miocardică, crizele coronariene, decompensarea cardiacă etc.

De asemenea, efectele băilor carbogazoase răsfrîngîndu-se asupra întregului organism, trebuie să se țină seama de eventualele boli asociate care contraindică tratamentul balnear. Astfel sînt contraindicate băile carbogazoase bolnavilor cu scleroză renală sau cerebrală, sechele de infarct miocardic pînă la un an de la acci-

dent, tireotoxicoze avansate, cu alterarea stării generale, metroragii de orice natură, tuberculoză pulmonară etc.

În același timp, hipertensivii trebuie să știe că băile carbogazoase pot da rezultate numai cînd în timpul tratamentului balnear este respectat cu strictețe regimul de viață prescris de medic: evitarea oboselii, enervărilor și abuzurilor de orice fel, respectarea orelor de somn și a regimului alimentar.

Tratamentul balneo-climatic al hipertensivilor va fi efectuat numai la indicația medicului și numai în stațiunea indicată de acesta. Sînt bolnavi cărora le convin mai mult stațiunile de șes (Buziaș — N.R.) sau de mică altitudine (Lipova — N.R.) ori de altitudine medie (Covasna, Tușnad, Vilcele — N.R.). Alți bolnavi suportă și stațiuni cu altitudine ceva mai ridicată (Homorod, Vatra-Dornei, Borsec — N.R.).

Fără să subestimăm acțiunea favorabilă a tratamentului balnear în hipertensiunea arterială, trebuie să arătăm că mai ales bolnavii cu un sistem nervos supraexcitat pot beneficia de o ameliorare a simptomelor bolii chiar prin simplă odihnă, fără băi, într-o stațiune de altitudine care nu depășește 500 metri (Breaza — N.R.). Se poate astfel restabili echilibrul nervos și, implicit, normaliza cifra tensională.

În sfîrșit, în cazul unor boli asociate care necesită un tratament balnear, acestea vor fi cunoscute de medic pentru a recomanda o stațiune corespunzătoare. Există astfel de stațiuni în care, în afara hipertensiunii arteriale, se pot trata și o serie de boli asociate ca: boli endocrine (Borsec, Vatra Dornei — N.R.), boli de nutriție (Vilcele, Zizin etc. — N.R.), boli ale sistemului nervos (Tușnad, Vatra Dornei, Covasna — N.R.).

Cînd boala asociată este considerată de medic afecțiune principală, el va profita cura balneară într-o localitate în care bolnavul va beneficia în primul rînd de un tratament corespunzător acesteia.

Dr. S. Sarkizov

Artrozele

Artrozele se încadrează în noțiunea largă de boală reumatismală, fiind o formă de reumatism degenerativ, de uzură și îmbătrînire a articulațiilor, la care participă o multime de factori.

În ansamblu, în producerea artrozei trebuie luate în considerare două categorii de factori: unul general și alții locali.

Factorul general este constituit din terenul structural, constituțional, reactiv al bolnavului, fiind o „modificare a mediului său interior” care favorizează uzura structurilor conjunctive, în special a celor articulare. După unii autori acest factor, foarte complex și încă foarte puțin cunoscut, este probabil de ordin endocrin (hormonal).

Factorii locali (microtraumatisme, insuficiențe circulatorii, infecții, tulburări de metabolism, reumatism, „surmenajul articulației”) pot și singuri să ducă la apariția artrozei, dar de cele mai multe ori este vorba de o imbinare a acțiunii acestora cu factorul general.

Artrozele se manifestă de cele mai multe ori prin dureri. Durerile dispar în repaus, dar apar în mers, la urcatul scării, statul mult în picioare. Așezarea sau scularea de pe scaun face ca durerile să crească.

Pe lângă dureri, articulația mai poate să apară mărită de volum fie din cauza lichidului ce se formează uneori, fie din cauza măririi capetelor osoase.

Mai pot apărea limitări de mișcări mai mult sau mai puțin accentuate în care se simt uneori frecături (ca un „săculeț de nisip”) sau pocnituri (cracamente).

Artrozele pot îmbrăca diferite forme: după localizare pot fi la nivelul unei singure articulații (monoartroze) sau la mai multe articulații (poliartroze). Cel mai frecvent le întîlnim la articulațiile mici ale degetelor mîinii, genunchiului, șoldului sau în diferite regiuni ale coloanei vertebrale (lombară, cervicală, dorsală).

Boala evoluează uneori mai repede, altelei mai lent. La consultațiile de specialitate, mulți bolnavi privesc neîncrezători tratamentul, întrebînd dacă artroza „se vindecă”? Într-adevăr nu se poate vorbi de o vindecare. Artroza o dată constituită nu se vindecă, dar se pot reduce complet sau în mare măsură durerile.

Tratamentul de bază este repaosul. Prin menajare și repaos componenta durerii cedează adesea pînă la dispariție.

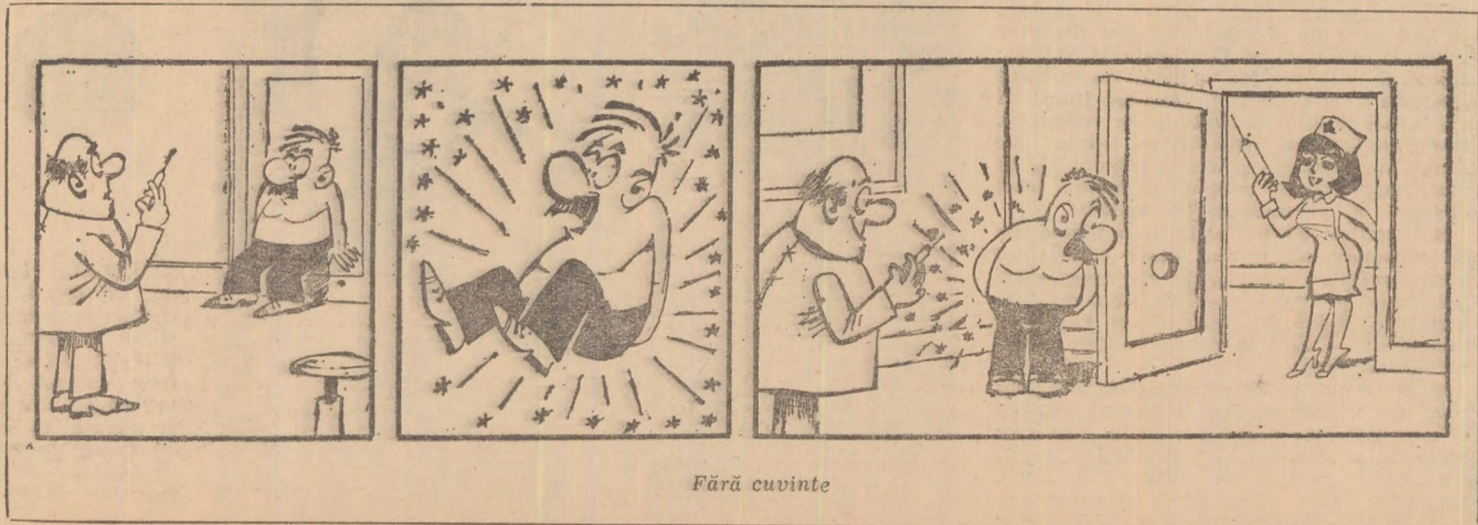
Terapia medicamentoasă și cea cu agenți fizici se adresează atît terenului, cît și procesului distructiv-degenerativ. Între medicamentele cele mai utilizate de medici sînt piramidonul, aspirina (simple sau asociate), unele medicamente pe bază de iod, sulf, calciu, vitamine (B₁, B₆, A, C, D₃), hormoni (ovarieni, tiroidieni) etc.

Dintre mijloacele fizice terapeutice cu acțiune locală amintim formele de termoterapie superficială sau profundă, curentii de înaltă frecvență și ultrasunetele, ca și roentgenterapia. Roentgenterapia aplicată în serie și la un doza adaptat fiecărui bolnav în parte reprezintă după unii autori cel mai eficace tratament.

Un alt tratament conservativ este reprezentat de balneoterapia cu ape iodate și sulfuroase asociată cu masajul articular. Cura balneară se recomandă de la caz la caz de către medic (Techirghiol, Amara, Lacul Sărat, Bazna, Bălățești, Govora, Olănești, Călimănești, Ocna Sibiului, Herculan, Pucioasa — N. R.) și este adesea foarte utilă.

Bolnavii de artroză vor evita frigul și umezeala, supraalimentația cu grăsimi și cărnuri, se vor prezenta la medic ori de cîte ori descoperă vreo tulburare glandulară, hepatică etc., vor combate toate procesele inflamatorii (focare de infecție): dinți, amigdale, sinusuri, prostată, organe genitale etc., vor evita pozițiile vicioase, tulburările circulatorii. Se va evita urcatul scării, statul mult în picioare, mersul prelungit.

Dr. S. Timofecv

Fără cuvinte

ANGLIA

O zi ca toate celelalte la Londra

Ziua începe pe Fleet Street cu mult timp înainte de revărsatul zorilor. La drept vorbind, începe din ajun, când, la zece seara, apare *Morning Star* și prima ediție a lui *Times* de a doua zi. O jumătate de oră mai târziu, un funcționar în vîrstă, dar cu un mers sprinten, face o raită pe la agențiile de presă și la corespondenții străini și le distribuie *Daily Express*, *Financial Times*, *Daily Mail* și *Daily Telegraph* de a doua zi. Este așa numita ediție scoțiană, care trebuie să prindă trenurile de noapte spre Glasgow, Edinburg, Aberdeen...

După două ore apare ediția pentru Anglia centrală (Manchester, Liverpool, Leeds, Sheffield, Birmingham). În zori ea se află la chioșcuri și se vinde în același sau aproape în același timp cu edițiile londoneze. Căci nici la Londra nu se pot cumpăra ziarele mai devreme. O veche tradiție interzice vânzarea cotidianelor din capitala britanică înainte de ora cinci dimineața. Ca să primești ziarul înaintea celorlalți, trebuie să plătești un preț aproape triplu. Este micul business al d-lui T. și a doi amici de-ai lui, numit

Muncitorii trebuie să pondeze înainte de ora 8, iar funcționarii, secretarele, dactilografele și vânzătoarele înainte de 9 sau 10, după caz. Atunci încep orele de vîrf.

Drumul pînă la locul de muncă durează, în genere, o oră, o oră-jumătate. Cum englezii țin cu orice preț să aibă casa lor, ei trebuie să trăiască departe de centru. Trenuri arhipline venind din suburbii se succed unul după altul. Publicul călător este de ajuns de pestriț, deși în cea mai mare parte e compus din „gulere tari”. Căci în centrul orașului lucrează relativ puțini muncitori.

Dar există „gulere tari” și „gulere tari”. Trenurile din suburbii aduc înși de ambele categorii. Trenurile pentru categoria a doua sînt obișnuite, necompartimentate, vopsite în diverse culori, dar cu predominarea cenușului. Cele pentru categoria întâia, compartimentate, sînt vopsite numai în culori închise. Șase inși într-un compartiment, șase în următorul, tot șase și în al treilea: șase domni, șase costume sobre, șase perechi de pantaloni reiați, șase ziare despăturite, șase serviete și șase meloane. Încît e cu neputință să-i deosebești unul

de făcut. La drept vorbind, în Marea Britanie horticultura este și o industrie prosperă; Anglia exportă butași de trandafiri în aproape toate țările și încasează peste 7 milioane de lire sterline pe an, fără să mai vorbim de unelte de grădinarit britanice, de peluzele de gazon și de altele, a căror calitate se bucură de o reputație necontestată. Numai Olanda se poate compara cu insulele britanice pentru grija față de cultura florilor și grădinilor, deși singurul avantaj al acestor țări față de altele este că au dimensiuni mai mici.

De cîțiva ani, grădinarii amatori sînt mereu concurați de „mîinile îndemnatice”, clienți fideli ai magazinelor „Casa construită de Jack”. Căci se pare că e cu neputință să rezisti seducției exercitate de elementele de metal, de scindurile frumoase lustruite, de plăcile aglomerate și de ceramica multicoloră sau de etajerele și dulapurile în perete prefabricate și care nu trebuie decît asamblate și vopsite. „Fă-le singur, costă mult mai ieftin” invită insistent reclama acestor produse. Și după ce se întoarce acasă de la birou, capul familiei se transformă în dulgher, zugrav și lăcătuș, dar de cele mai multe ori trebuie să-și ascundă capodoperele într-un șopron sau garaj, ca să nu se facă de ris în familie. Lucru care nu împiedică totuși milioane de englezi să dorească a face totul cu propriile mîini.

Amatorii de discuții sportive preferă să-și petreacă seara în „pub”-ul favorit, cu alte cuvinte într-o cafenea, o cîrciumă, o bodegă unde consumă bere și alcool, sandwichuri și cîrnați, dar mai cu seamă bere. „Pub”-urile sînt o trăsătură distinctivă a insulelor britanice, unde ar putea fi numărate cred, cu sutele, de mii. Autorizația de a vinde bere și alcool este acordată numai pe timp de un an și poate să nu fie reînnoită. De aceea, proprietarul „pub”-ului trebuie să vegheze la menținerea curățeniei în local și la buna comportare a clientelei. Barmanul nu are dreptul să servească persoane sub 18 ani și nici să vîndă alcool celor în stare de ebrietate. Jocul de cărți este interzis, în schimb este permis dominoul. Nu se pot face pariuri, pe cai, ciini și pe echipele de fotbal...

In fața Parlamentului

La 11 fix, barmanul rostește formula sacră: „Este ora, domnilor, vă rog”. După care în zadar ați mai cere să vi se mai servească o halbă de bere. Vi se mai lasă doar un sfert de oră ca să vă terminați țapul și apoi localul se închide pînă a doua zi. Mai târziu, nu puteți lua un păhărel decît într-un club de noapte din West End.

În ce-i privește pe amatorii de televiziune, cred că nu-i cazul să vorbesc despre ei, deoarece această categorie e destul de numeroasă și în alte țări...

Vladimir Osipov

NICARAGUA

Țara lacurilor și a vulcanilor

Cele câteva mari lacuri, printre care Nicaragua (în același timp cel mai mare lac din America Centrală) și Managua, și marele număr de vulcani stinși sau activi justifică în bună măsură denumirea de „țară a lacurilor și vulcanilor”, este calificată frecvent mica țărișoară din istmul ce leagă America de Nord de America de Sud. Numeroasele cursuri de apă cu debit bogat, dintre care mai importante sînt Segovia, Rio Grande, San Juan și Rio Escondido, precipitațiile foarte abundente, precum și o neobișnuită fertilitate a solului ar trebui să favorizeze în mod normal dezvoltarea unor importante culturi agricole. Cu toate acestea agricultura, ocupație principală pentru patru cincimi din populația țării, se află într-un stadiu înapoiat. Deși populația este alcătuită, cum am văzut, mai cu seamă din țărani, cea mai mare parte a terenurilor agricole este proprietate a marilor moșieri.

De aceea dacă frumusețea peisajului cu vulcani maiestosi și lacuri limpezi și liniștite îi farmecă pe turiști, ea rămîne aproape neobservată de privirea obosită a truditului nicaraguan. Faptul că țara are bogate resurse naturale, între care întinse păduri cu esențe prețioase — cum ar fi cedrul, acaju-ul, palisandrul — și importante zăcăminte de minereuri auro-argentifere și neferoase, petrol etc. nu contribuie la îmbunătățirea vieții masei ei, dimpotrivă, intensifică jugul și exploatarea lor.

Descoperită, în 1502, de Cristofor Columb, Nicaragua a fost stăpînită de spanioli timp de mai bine de trei secole pînă cînd, în 1821, s-a proclamat independentă. Dar dominația străină n-a fost totuși definitiv înlăturată; între 1912 și 1933 (cu mici întreruperi) țara a fost ocupată de trupe nord-americane. Yankeeii și-au îndreptat stăruitor privirile spre țara lacurilor și a vulcanilor cînd s-a ivit necesitatea construirii unui canal între Oceanul Pacific și Atlantic. De altfel și astăzi câteva societăți monopoliste nord-americane dețin poziții dominante în economia țării.

În valea Managua, unde se află orașul cu același nume și capitală a țării, domnește de obicei o arșiță înăbușitoare. Încît atunci cînd descinzi pe aeroportul din Managua intri parcă într-un cuptor încins. Chiar și zidurile caselor radiază căldură. Numai colinele de la marginea orașului sînt înviorate de briza mării. De aceea, pe culmile lor se înalță trei palate locuite de „dinastia” Somoza, care hotărâște de fapt destinele țării. Căci din 1936, cînd Anastasio Somoza a cucerit puterea instituind un regim dictatorial, Nicaragua este condusă efectiv numai de membrii acestei familii. În 1956, Anastasio Somoza a fost asasinat, dar fotoliul prezidențial a fost ocupat de un fiu al lui, Louis. Frațele mai mic al acestuia conduce Garda națională alcătuită din 4800 de inși și dotată cu cel mai modern armament — cea mai puternică armată din America Centrală; un unchi al lor este directorul Băncii Centrale din Nicaragua și așa mai departe. E adevărat că în 1963, oficial, Louis Somoza a cedat funcția de președinte, dar noul președinte nu este decît o marionetă pe care o manevrează după bunul lui plac.

Forțele patriotice desfășoară însă o puternică și activă luptă împotriva regimului dictatorial. Cele aproape două milioane de locuitori — aproape 70 la sută meșiși, iar restul creoli, negri (aduși odinioară din Jamaica spre a lucra pe plantații) indieni etc., manifestă o nemulțumire crescîndă față de situația anormală din țară, cerînd dreptul la muncă, la învățătură...

K. Morozov

Lectură în parc

„self-employed”, cu alte cuvinte „auto-servire”. Cum își procură ei ziarele? Îi privește. Important este, însă, că nici un corespondent nu încalcă convenția și nu transmite știrile înainte de ora fixată. Se face o singură excepție, pentru agenția australiană, din pricina decalajului orar. Dar ea plătește privilegiul cu 10.000 de lire pe an...

Ultimele ediții de dimineață apar la ora 4. În pachete de cîte 26 de exemplare, ele sînt încărcate în camionete și expediate la chioșcuri, dîndu-se prioritate celor din preajma stațiilor de metro. Primii călători ai metroului sînt și primii cumpărători ai ziarului. Abonații, adică cei care vor să li se aducă ziaarele acasă, nu le primesc înainte de ora 7. Distribuția este făcută de copii, înainte de a merge la școală; ei încasează jumătate de penny de fiecare exemplar. Or, munca copiilor, autorizată în Marea Britanie, nu poate fi utilizată decît după ora 7 dimineața...

Îmi place Londra în zori cînd străzile, măturate și spălate cu multă apă, nu sînt încă invadate de șirurile de mașini, gazele de eșapament nu infestază încă atmosfera și se poate circula în voie.

Apoi, însă, Londra se trezește și își începe activitatea. Primii pietoni și primii călători ai autobuzelor sînt clienți obișnuți. Ei se duc la birou în fiecare zi la aceeași oră și cu același autobuz. Se spune că de ani de zile se întîlnesc în același loc. Și, într-adevăr, îi vezi salu-tîndu-se între ei, cu controlorul, cu poli-fistul din colț. Sînt măturători, funcționari, gardieni. Fiecare știe unde lucrează și cum trăiește celălalt.

Deasupra Londrei mai plutește totuși încă liniștea nopții. Ea este oarecum tulburată doar în Trafalgar Square de ugui-tul porumbeilor grași, care populează cornișele și acoperișurile caselor.

În cartierele mărginașe gospodinele prepară micul dejun pentru soți și copii. Meniul este stereotip: porridge (pe cit de celebru, pe atît de fad, deoarece acest aliment aproape lichid se prepară din ovăz fiert în apă fără sare) ouă cu suncă și cafea. Dat fiind că slujbașii nu mai mănîncă pînă la prînz, micul dejun e copios. Un sărut din fugă soției și la drum.

de altul. Se cunosc între ei sau ar trebui să se cunoască. Dar se mulțumesc numai să se salute, se instalează confortabil și încep să studieze cursul Burselor. După care atacă cuvintele încrucișate din *Times*.

— Vă rog să mă lertați, sir, poate știți dv. cum se numește o mică insulă tropicală cu coada în formă de furcă.

— Îmi pare rău, sir, dar n-am nici cea mai vagă idee.

Și cuvintele încrucișate rămîn să fie dezlegate la întoarcere...

...Încet-încet se apropie ora primului „tea-break”, tradiționala pauză pentru ceai. Funcționarilor le e de mult timp necaz pe aceste pauze de 15 minute și spun că preferă să plece acasă cu o jumătate de oră mai devreme. Dar în zadar. Pauzele continuă să existe. La fiecare două ore „Mrs Tea-break” intră în ateliere sau birouri cu un enorm termos într-un cărucior și toarnă fiecăruia o ceașcă de ceai cu lapte.

Urmează apoi sancrosanctul lunch (masa de prînz). În birouri, bănci, instituții administrative, lunch-ul este luat între orele 1 și 2. În uzine, ceva mai devreme. Muncitorii au numai o jumătate de oră pauză și mănîncă grăbiți. În schimb „gulerele tari”, secretarele, stenodactilografele, șefii de birou, funcționarii, directorii de întreprinderi, liderii politici și miniștrii iau masa în mici baruri, la cea mai apropiată cafenea sau restaurant etc. Lucrul depinde de persoană și de posibilitățile financiare.

...Între timp, ziua continuă. Întreprinderile se închid la ora 4, birourile la 5. Și iar urmează o perioadă de vîrf pentru transportul public. La 7 sau 8 seara, englezii cincează. De obicei, nu zăbovesc la masă mai mult decît în alte țări și au, deci, cîteva ore de timp liber. Din acest punct de vedere, englezii pot fi împărțiți în patru categorii: grădinarii amatori, „mîini îndemnatice”, amatorii de discuții sportive și pasionații de televiziune. Grădinarii sînt fericitele victime ale unei manii naționale. Peluzele tunse, tufișurile de trandafiri, gardurile vii, totul este întreținut cu o grijă uluitoare. Cu toate acestea, întotdeauna se mai găsește ceva

O nouă creație a studenților de la Institutul de aviație din Harkov: autogirul, prevăzut pentru deplasări pe distanțe mici.

PRIMUL NĂVĂLITOR DIN STELE

Interlocutorul din anul 2963

Vom începe cu relatarea convorbirii desfășurate recent la Briansk, în limba esperanto, între studentul V. Romanenko (în continuare îl vom numi R) și medicul psihiatru A. Eghides (il vom numi E).

E: Ce zi e azi?

R: 23 noiembrie 2963. Despre vremea noastră se vorbește mult odinioară. Vă amintiți că în secolul XX un poet a compus „Scrisoare pentru veacul XXX“?

E: Robert Rojdestvenski?

R: Așa ceva... Un nume vechi, greu de pronunțat.

E: Amintește-ți vreun eveniment important din istorie.

R: (după o scurtă gândire): Foarte demult, prin veacul al XXV-lea, era cît pe aci să izbucnească un război între Marte și Venus. A trebuit să intervenim și neînțelegera a fost aplanată.

E: Ce ne poți spune despre cultura lumii dumitale?

R: E superioară celei pămîntene. Am transmis-o și ființelor de pe Marte și Venus, deși vorbim încă limbi diferite.

E: Și crezi că în viitor vor adopta și ele limba universală?

R: Firește. Peste două sau trei sute de ani...

Ce l-a determinat pe studentul Romanenko să se creadă o ființă din altă lume și altă epocă? Căci nu e vorba de nici o mistificare; tînărul credea ferm în ce spunea. Mai mult, uitase cu desăvîrșire limba rusă și nu reacționa decît la esperanto. Dar să urmărim încă un crîmpei de conversație, declanșată în clipa cînd în încăperea intrat Vlasov, o cunoștință comună a medicului și studentului.

E (cître Vlasov în esperanto): Ce mai e nou?

Vlasov: L-am operat pe Challenger și a murit...

R: Scuză-mă, cine e Challenger?

Vlasov: Ți-am spus de o mică vreme că e cel mai bun cîine de experiență. Nu pot să-mi iert că l-am ucis...

R: L-ai ucis? Ce barbarie!

Vlasov: Azi nu ești prea spiritual.

R: Azi? Dar te văd prima dată!

Vlasov: ?!

R: Și de ce Challenger? Poate Challenger?

Vlasov: Dar e un nume englezesc! În fiecare limbă cuvintele se accentuează altfel. (Continuă în limba rusă): În rusă, de pildă...

R: Pofțim? Nu înțeleg. Ce spui?

E: Încearcă să-ți amintești limba rusă...
R: Cum să-mi amintesc o limbă pe care n-am cunoscut-o niciodată?

Vlasov: ?!

Și într-adevăr, oricine ar fi fost nedumerit dacă n-ar fi știut că era vorba de o simplă dar interesantă experiență.

Cum s-ar comporta un om care nu cunoaște decît o limbă artificială, esperanto, de exemplu? Conduita lui ar trebui să fie neobișnuită, pentru că această limbă formală nu e legată de istoria sau de tradițiile unui popor. Problema i-a interesat în egală măsură pe psihologi și pe lingviști. Dar cum să realizezi experiența? Cu ajutorul sugestiei hipnotice, firește. Așa a ajuns studentul Romanenko „năvălitor din stele“. Adică a fost sugestionat că nu știe decît limba esperanto, fără nici o aluzie la alte planete și epoci. Se pare, însă, că Romanenko a citit multă literatură fantastică și, convins că în viitor omenirea va folosi o limbă universală — să zicem esperanto — s-a transplantat, din proprie inițiativă, în

secolul XXX. De ce tocmai în secolul XXX? Pentru că citise cîndva „Scrisoarea“ poetului Rojdestvenski. Studentul a reconstituit deci crîmpele din ceea ce citise, văzuse sau auzise în realitate.

Dar cum a reacționat „ființa din secolul XXX“ la realitatea zilelor noastre?

E: Privește acest magnetofon. Ce zici de el?

R: De ce e așa de mare? La noi sînt mult mai mici și mai perfecționate. Dar obiectul ăsta ce-i?

E: Ochelari. Ajută la vedere.

R: Nu vedeți bine fără ochelari? Constat că nici oamenii nu sînt perfecționați. Parcă aș fi într-un muzeu de anticități.

Apoi medicul i-a întins o cutie cu chibrituri și i-a explicat cum să le folosească. Romanenko a încercat, cu mișcări stîngace, să aprindă un chibrit, s-a fript și a aruncat cutia...

Specialiștii consideră că asemenea experiențe, în care iau naștere reprezentări ale viitorului, oferă un bogat material de studiu.

MICA ENCICLOPEDIA

Covoarele persane

S-au scurs secolele, s-au schimbat modurile și gusturile, dar incintarea pe care o simțim în fața covoarelor persane a rămas aceeași.

„Trei roșii, două albastre, patru portocalii, unul indigo, unul verde...“ repetă tăgănat bătrînii meșteri, cu ochii pe „taalim“, reproducerea în culori a covoarelor. Și miinile țesătorilor se conformează, docile, alegînd firele indicate și fixîndu-le pe urzeală. Firele de bățură zboară de colo-colo ca niște fluturi și fiecare bătaie de aripă adaugă ceva la complicatele modele ale viitoarelor covoare. Născute în numeroasele ateliere ale Teheranului, aceste minunății vor împodobi, probabil, interiorul vreunui magnat de dincolo de Ocean, sau se vor așterne, poate, pe dalele vreunui harem de pe țărmul Golfului Persic. Oricum, e sigur că nu vor rămîne multă vreme fără stăpîn, căci cererea de covoare persane e mereu mai mare.

Dar secretul covoarelor persane nu stă numai în frumusețea desenului, ci și în felul cum sînt lucrate. Sînt confecționate — se știe — din lînă de oaie și de capră, iar calitatea lînii, deci și a covorului, depinde de calitatea paștilor, de vîrstul oilor, de procedeele și anotimpul tunsului. O dată tunsă, lîna e spălată în apă proaspătă, limpede și rece în care se adaugă praf de săpun și o infuzie de frunze de prun sălbatic. Firul de lînă astfel obținut e lucios și elastic. Coloranții, neapărat naturali, sînt și ei preparați cu grijă din rădăcini și scoarță de indigo, migdal, fistic, nuc și alte plante. Metodele de preparare a coloranților sînt, de obicei, un secret al meșterilor transmis din generație în generație.

Culorile covoarelor persane nu pălesc niciodată. Se cunosc exemplare confecționate acum 200—300 de ani, dar cu un colorit proaspăt de parcă acum ar fi părăsit atelierul.

Armata de țesători de covoare iranieni

numără 170 000 de lucrători. Munca lor stîrnește admirație. Dar cîtă energie fizică și nervoasă trebuie cheltuită pentru obținerea acestui efect! Dosul covorului e împetrișat de nenumărate noduri minuscule: unul sau două pe milimetru pătrat, peste un milion pe metru pătrat. E o muncă alit de migăloasă, încît un lucrător nu poate executa mai mult de doisprezece metri pătrați pe an. De aici și prețul ridicat al covoarelor persane, dar și impecabila lor acuratețe, care le asigură o desfacere rapidă în cel puțin cincizeci de țări.

170 DE ZILE PRIZONIERI

Capcana de gheață

În noiembrie trecut patru nave sovietice au ancorat în portul Moskalwo din Golful Sahalin pentru a completa aprovizionarea de iarnă a orașelului petrolier Oha. Deși descărcarea s-a făcut în cea mai mare grabă, căci cu iarna nu-i de glumit în acea parte a globului, ancorele nu au putut fi ridicate decît la 12 decembrie. Contrar tuturor pronosticurilor, temperatura scăzuse brusc la minus 50 de grade. Sloiurile de gheață se perindau din ce în ce mai dese și, într-o bună zi, s-au grămădit formînd o barieră de netrecut. În același timp s-a dezlănțuit un uragan care a durat o săptămînă. Cînd norii s-au risipit, echipajele au văzut doar o întindere albă și pustie, ce nu a mai putut fi înfrîntă nici de spărgătoarele de gheață chemate în ajutor. În fiecare zi, situația prizonierilor devenea tot mai grea. Posturile de transmisie-recepție purtau conversații de felul: „Dăm zahăr contra făină“; „Am copt ultimele piini; nu vă putem ajuta“; „Avem nevoie de apă de băut“; „Încearcați să ajungeți pe jos pînă la „Penșino“, de la care puteți lua apă“. Uneori mai izbucnea cite o furtună și gheața se crăpa, producînd avarii care dădeau mult de furcă. Cînd navele n-au mai avut rezerve decît pentru trei zile, coman-

dantul Lev Dozorov de pe „Lazarev“, i-a convocat pe ceilalți comandanți și cu toții au hotărît să lase numai 250 de voluntari la bord, iar restul oamenilor să fie transportați la Moskalwo. Timp de patru zile timonierii au sondat adîncimea gheții și au marcat un drum de legătură cu uscatul. Apoi buldozere și vehicule pentru orice teren au început, mergînd cu băgare de seamă, să aducă provizii, vești și speranțe. Și, curînd pustiul de gheață n-a mai fost chiar atît de pustiu, oamenii nu s-au mai simțit singuri, și-au organizat viața și au trecut cu binc cele 170 de zile ale reclusiunii lor forțate. Căci în nord iarna e lungă și vasele nu s-au putut „elibera“ decît la începutul lunii iunie, cînd echipajele au fost trimise în case de odihnă pentru o binemeritată vacanță.

— Care din ei e Mișa și care Mașa?
— Aflăm noi îndată.

GLOBAL ÎNFĂȘAT ÎN CABLURI

La telefon

toate continentele

Uniunea internațională de comunicații telefonice a dezbătut recent posibilitatea creării unui nou sistem telefonic automat care să cuprindă toate țările de pe glob. Fiind la Viena, de exemplu, am putea forma un număr și am putea afla rezultatul Operei din Tokio sau desfășurarea unei competiții sportive la Buenos-Aires.

Noul sistem ar urma să intre în funcțiune către sfîrșitul secolului nostru. El prevede numere cu 13-15 cifre, dintre care cele pentru conectarea la rețeaua internațională sînt repartizate în felul următor: 1 — America de Nord, 2 — Africa, 3 și 4 — Europa, 5 — America de Sud, 6 — Zona sudică a Oceanului Pacific, 7 — „continentul“ U.R.S.S., 8 — Zona nordică a Oceanului Pacific, 9 — Orientul îndepărtat și Mijlociu și 0 — rezervă.

ÎNCLEȘTARE CU „DUHURILE RELE“

Primul om

în peștera groazei

Petele albe de pe hărțile geografice de vin din ce în ce mai rare, iar cînd mai amintim de ele ne gîndim la cîcștie ca colțuri depășite ale globului. Și, totuși, pînă nu se născă o existanță chiar în centrul Europei în loc în care nu călcăse picior de om.

Peștera Nevidno se cascadează în apropierea unui sat munteanegrean. Din adîncurile ei răzbate mugetul surd al riului Komarița confundat, în trecut, cu glasurile amenințătoare ale duhurilor rele. Legende vechi născute din inaccesibilitatea peșterii, spun că aceste duhuri nu suferau în apropierea lor ființe vii și că nimiceau pe cei ce se încumetau să se aventureze pe țărmul lor.

Oricum pînă în anul acesta nici un om n-a reușit să pătrundă în sumbrul său poreclit „Peștera groazei“.

Un detașament de cercetători, condus de geologul Iovan Petrovici, a întreprins, în 1963, o primă expediție în Nevidno, fără să reușească, însă, să pătrundă în peșteră. A doua încercare, făcută după un an, s-a soldat și ea cu un rezultat nesatisfăcător: în prima zi cercetătorii au putut străbate doar un kilometru, înaintînd prin apă pînă la briu, în a doua zi au înaintat încă un kilometru, iar în cea de a treia au făcut cale întoarsă.

Hotărît lucru, Nevidno nu putea fi cercerită decît de alpiști. Și iată că, nu de mult, în munții ce împrejmuiesc peștera și-a făcut apariția un grup de unsprezece alpiști temerari. Poate doar înregistrarea pe peliculă ar putea reda exact impresiunea lor bătaie cu prăpastia. Cînd tirîndu-se de-a bușilea, cînd înolînd sau cățărîndu-se, ei au izbutit să parcurgă zilnic cîte 1 200 de metri și să ajungă la marginea punctului cel mai adînc: 700 de metri. Pe fundul abisului, care pe alocuri se îngustează pînă la 2 metri, natura a creat un peisaj de basm, cu grote de marmor albă și nesfîrșite șiruri întortocheate de coloane din piatră neagră, toate învăluite într-o lumină difuză, ireală.

Riscîndu-și viața, alpiștii au explorat peștera timp de opt zile.

(Din „Nedelea“)

Ori eu, ori mormolocul!

Băieții au hotărât să meargă la pescuit. M-au chemat și pe mine, firește.

Lingă școală e o grădiniță, unde ne jucăm deseori, în grădiniță e o frumusețe de eleșteu, iar în eleșteu sint mormoloci. Mormolocii sint niște peștișori mici care cresc și devin broaște; așa ni s-a explicat la școală. Numai unul din băieți n-a știut ce sint mormolocii, pentru că doarme la lecții. Dar noi i-am explicat.

Am luat de acasă un borcan care fusese cindva plin cu dulceață și m-am îndreptat spre grădiniță. Borcanul îl țineam ascuns la spate, să nu mă vadă paznicul. E graz, are mușuți, un băț și un fluier cu o bobită înăuntru. Seamănă cu tatăl unuia din băieți, care e militar. Paznicul ne dăscălește într-una pentru că în grădinița asta totul e interzis. E interzis să calci pe iarbă, să te caferi în copaci, să rupi flori, să mergi pe bicicletă, să bați mingea, să arunci hirtii pe jos și chiar să te bați.

Cind am ajuns, mai toți băieții stăteau pe malul eleșteului, fiecare cu borcanul lui. Apoi a sosit și întirziatul, care ne-a explicat că a căutat de zor un borcan gol, n-a găsit și a fost nevoit să deșerte unul plin. Paznicul nu se afla prin apropiere, așa că ne-am apucat de pescuit.

Oj, grea treabă e și prinderea mormolocilor! Trebuie să te întinzi pe burtă chiar la marginea eleșteului, să cufunzi borcanul în apă și să capturezi mormolocul care înnoată repede-repede și nu știu de ce nu vrea să intre în borcan. In cele din urmă, însă, fiecare ne-am ales cu cite un mormoloc.

— Și ce-o să facem cu mormolocii ăștia? întrebă cineva.

— Cum ce-o să facem? O să-i ducem acasă și o să așteptăm pînă cind vor deveni broaște. Pe urmă o să organizăm curse de broaște. O să fie grozav.

— Broasca e folositoare, observă un al treilea. Mamamare spunea că ține loc de barometru.

— Ați gustat vreodată labe de broască cu usturoi? mai spuse unul și-și linse buzele.

Pe urmă am rupt-o la fugă pentru că l-am zărit pe paznic. Pe stradă nu mă săturam privind la mormolocul meu. Imi plăcea grozav: se mișca repede și eram convins că din el o să iasă o broască pe cinste, care o să câștige toate cursele. M-am gândit să-i spun King; așa se numea un cal dintr-un film cu cow-boys transmis joi la televizor. Calul King alerga foarte repede, iar cind cow-boy-ul fluiera, venea întins spre el. O să-mi învăț mormolocul tot felul de trucuri și cind o să se facă broască o s-o fluier și ea o să vină sărind la mine.

Am ajuns acasă. Mama se uită la mine și începu să strige:

— Vai de mine, în ce hal ai ajuns! Ești plin de noroi, ud din cap pînă-n picioare! Ce ispravă ai mai făcut?

Ce-i drept, nu eram chiar curățel, poate pentru că uitasem să-mi suflec mincile cind virisem borcanul în apă.

— Și ce-i cu borcanul ăsta? continuă mama. Ce ai în el?

— Pe King, i-am spus și i-am întins mormolocul. O să se facă broască și o să vină fuga la mine cind am s-o fluier. O să arate timpul și o să câștige toate cursele!

Mama aruncă o privire în borcan și se cutremură.

— Ce oroare! țipă ea. De cite ori ți-am spus să nu aduci în casă toate spurcăciunile!

— Nu-i spurcăciune, am obiectat eu, mormolocii sint foarte curați, pentru că se bălăcesc mereu în apă și am să-l învăț tot felul de năzbittii!

— Asta-i prea de tot! Vorbește cu tăc- că-tău! Să vedem ce-o să-ți spună!

Cind a văzut borcanul tata exclamă:

— Ia te uită, un mormoloc! și se duse să-și citească ziarul.

Atunci mama se supără de-a binelea.

— Asta-i tot ce ai de spus? îl întrebă ea. Nu vreau ca băiatul să umple casa cu li- ghioane dezgustătoare.

— Dar e un fleac de mormoloc, spuse tata. Nu cere nici o îngrijire și nu ocupă loc...

— A, va să zică așa! Bine! Dacă eu nu contez în casa asta, n-aveți decit să alegeți: ori eu, ori mormolocul!

Și mama se retrase în bucătărie.

Tata oftă din greu și împături ziarul.

— Cred că n-avem de ales, băiatule, imi zise el. Va trebui să renunțăm la animalul ăsta.

Am început să urlu și am spus că nu vreau să sufere King pentru că ne și împrietenisem și țineam foarte mult unul la altul. Tata mă mîngîie și-mi spuse:

— Ascultă-mă, băiatule. Știi doar că mormolocul ăsta are o mamă broască și acum ea plînge amarnic că i s-a furat fiul. Și mama ta ar fi suferit dacă cineva te-ar fi vîrit într-un borcan și te-ar fi luat cu el. Știi ce? Hai să mergem împreună și să-l lăsăm pe mormoloc acolo de unde l-ai luat, iar duminică o să te duci să-l vezi. Pînă atunci îți cumpăr o ciocolată.

M-am gândit puțin și am consimțit.

Atunci tata se duse în bucătărie și-i spuse mamei că ne-am sîntuit și am hotărît s-o alegem pe ea, iar pe mormoloc să-l ducem înapoi în eleșteu. Mama se îmbuna și zise că poate o să ne facă o plăcintă, ceea ce m-a consolată pe de-a întregul.

L-am condus pe tata la eleșteu.

— Aici, i-am spus.

Pe urmă mi-am luat rămas bun de la King și tata îi dădu drumul în apă.

Ne pregăteam să plecăm cind de după un copac își făcu apariția paznicul. Era cu ochii holbați:

— Nu știu cine e nebun, eu sau dv. cealaltă? Sintești a șaptea persoană, care vine în locul ăsta și varsă în eleșteu un borcan cu apă...

(După „Vokrug sveta“)

Inorogul din grădină

Intr-o dimineață însoțită, la ora micului dejun, soțul își ridică ochii de pe omelet și zări un inorog alb pascind liniștit trandafirii din grădină. Soțul dădu buzna în dormitor și-și trezi nevasta.

— E un inorog în grădină, răcni el. Ne mănincă trandafirii!

Soția întredeschise un ochi, supărată.

— Inorogul e un animal mitologic, zise ea și se întoarse pe partea cealaltă.

Soțul făcu cale întoarsă în grădină. Inorogul se afla tot acolo. Doar că începuse să smulgă frunzele de lălele.

— Vino încoace, inorogule, îl îndem- nă el.

Rupse un crin și i-l întinse animalului. Inorogul îl rumegă tacticos.

Surescitat — cind te gîndești că văzuse un inorog în carne și oase — omul intră din nou în casă și din nou își trezi soția.

— Inorogul a mîncat un crin, o înfor- mă el.

Soția se ridică în capul oaselor și-l privi scrutător.

— Ești nebun, conchise ea. Trebuie să te trimitem la balamuc.

Soțul, căruia cuvintele „nebun“ și „ba- lamuc“ nu-i plăcuseră niciodată și cu atît mai mult într-o zi însoțită ca aceea, căzu pe gînduri.

— O să mai discutăm despre asta, zise el și se îndreptă spre ușă. Are un corn de aur în frunte, mai adăugă din prag.

Apoi ieși în grădină. Dar nu mai era nici urmă de inorog.

Cum îl văzu închizînd ușa, soția se sculă și se îmbracă în mare grabă. Era foarte agitată. Și chiar puțin triumfătoare. Telefonă la clinica de psihiatrie cu rugă- mintea să i se trimită urgent o echipă de infirmieri, un medic și o cămașă de forță. Cîrînd cei chemați sosiră. Infirmierii se instalară pe scaune și fixară asupra ei priviri pline de curiozitate.

— Azi dimineață soțul meu a văzut în grădină un inorog.

Infirmierii schimbă priviri pline de tilc.

— Mi-a spus că a mîncat un crin, mai adăugă ea.

La un semn al medicului-psihiatru in- firmierii săriră de pe scaune și o înșfă- cară. Dar nu le veni ușor s-o lege, pentru că ea le opuse o rezistență înverșunată. În

cele din urmă reușiră s-o domolească. In clipa în care îi îmbrăcau cămașa de forță, în cameră intră soțul.

— Ați spus dumneavoastră soției că ați văzut un inorog? îl întrebă psihiatru.

— Da' de unde! răspuse soțul. Inoro- gul e un animal mitologic.

— Asta am vrut să știu, spuse psiha- trul. Luați-o de aici. Imi pare rău, dar soția dumneavoastră nu e în toate min- țile.

Femeia continua să strige și să ocărăscă. Infirmierii o urcară în mașină și o duseră la balamuc.

Morală: Nebun e acela care nimerește la casa de nebuni.

(Din „Literaturnaia Rossia“)

Instrucțiuni pentru cititorii revistelor științifice

Știut fiind că fără o pregătire prealabilă nu-i ușor să pătrunzi sensul articolelor de specialitate, autorii volumului „Fizicienii glu- mese“ oferă publicului cititor citeva indicații asupra modului cum tre- buie talmăcite unele expresii rigu- rose științifice.

E indeobște cunoscut: N-am reușit să găsesc nici o referire la cazul pe care-l expun.

Are o imensă importanță teoretică și practică: Chestiunea mi se pare intere- santă.

Intrucit n-au fost lămurite toate aspek- tele problemei: Experiența n-a reușit, dar mi-a dat atîta bătaie de cap încît e păcat să nu fac o comunicare.

Se prea poate (nu-i exclus): Personal nu cred, dar...

Am realizat această lucrare încă acum patru ani: N-am lucrări noi, dar tare aș avea chef să plec la consfătuire.

Creînd această instalație ne-am propus să obținem următorii indici: Indicii au fost obținuți întimplător, după ce am reu- șit, cu chiu cu vai, să punem instalația în funcțiune.

Am ales acest aliaj și nu altul, deoarece numai în felul acesta puteam obține efec- tul scontat: Pur și simplu nu dispuneam de alt aliaj.

Pentru cercetări ulterioare am ales trei mostre: Celelalte douăzeci de mostre n-au rezistat la nici o probă.

Aparatul a suferit o ușoară avarie: L-am scăpat jos.

Aparatul a funcționat excepțional: Nu l-am scăpat jos.

Instalația e automatizată: Are un între- rupător.

Instalația e portativă: I-am adăugat un minier.

...E semiportativă: E grea și i-am adău- gat două mînere.

Am ales citeva rezultate tipice: Le-am ales pe cele mai bune.

Fotografia denaturează amănuntele, dar microfotografia le arată clar: Microfoto- grafia le denaturează și ea.

Caracteristicile instalației au fost sensi- bil îmbunătățite: Da, în comparație cu cele de anul trecut, care nu făceau doi bani.

Va trebui, desigur, să depunem o muncă asiduă pentru a înțelege anumite aspecte: Deocamdată nu înțelegem nimic.

Datele teoretice au coincis cu cele expe- rimentale...

...perfect: Acceptabil.

...satisfăcător: Indoielnic.

...acceptabil, dacă ținem seama de...: N-au coincis de fel.

În această privință părerile sint unani- me: Cunosc doi băieți de treabă, care sint de aceeași părere.

E o chestiune controversată: Spun asta dinadins, pentru că am la îndemînă o re- plică potrivită.

Mulțumesc colaboratorului meu X pen- tru că m-a ajutat la realizarea experien- ței și colaboratorului meu Y pentru pre- țioasele lui observații: De fapt, X a ob- ținut rezultatele, iar Y le-a interpretat.

Fără cuvinte